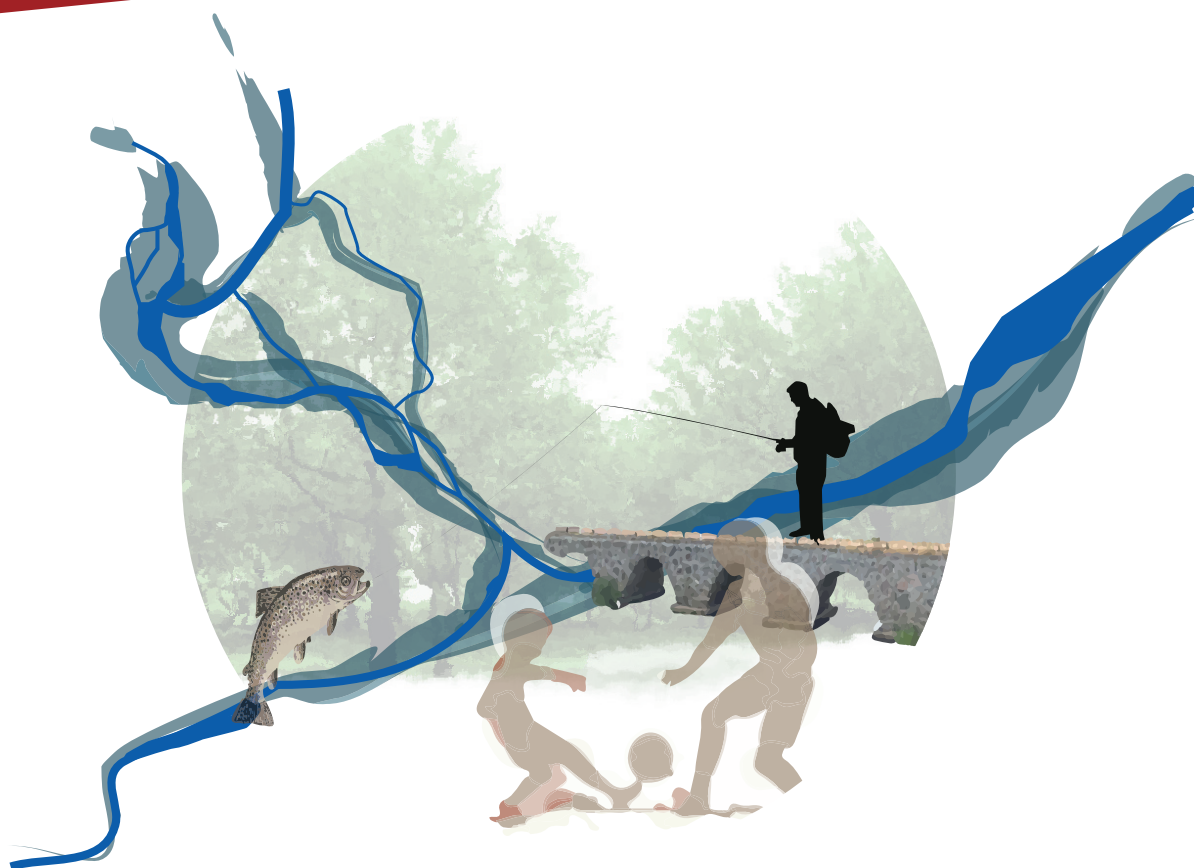

MITT FLISERYD

-En oas för boende och naturupplevelser

ORTSANALYS FÖR FLISERYD, NOVEMBER 2021

MEDVERKANDE

STYRGRUPP

Anders Johansson, Kommunstyrelsens ordförande
Robert Rapakko, Kommunstyrelsens 1 vice ordförande
Maud Cedergren, CA Cedergren AB
Anu Hagstedt, ICA Nära Fliseryd
Christel Ödell, VD Häradssparbanken Mönsterås
Lars Tyrberg, Fliseryd sockens samhällsförening
Anita Törnkvist, Rektor Fliseryds skola och förskola
Thomas Svensson, Mönsterås Utvecklings AB
Fredrik Johansson, Kommunchef
Anette Elmgren Petersson, Teknisk chef

ARBETSGRUPP ORTSANALYS

Henrik Eriksson, Samhällsbyggnadschef
Frida Emtorp, Planarkitekt
Hanna Irvenå, Arkitekt Ramböll

KARTOR, DIAGRAM, FOTON OCH ILLUSTRATIONER

Arbetsgrupp Ortsanalys där inget annat anges.

ORTSANALYS FÖR FLISERYD, NOVEMBER 2021

Mitt Fliseryd

-En oas för boende och naturupplevelser

Foto nere till böger: Conny Pålsson.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<u>INLEDNING</u>	<u>6</u>
Bakgrund	
Syfte	
Varför görs en ortsanalys?	
Sammanfattning- Detta är Fliseryd	
<u>OMVÄRLDENS PÅVERKAN</u>	<u>10</u>
Förändringsprocesser och trender	
Framgångsfaktorer för en god livsmiljö	
Besöksnäring, en ny basnäring!	
<u>FLISERYD</u>	<u>22</u>
Geografi	
Historia	
Emån	
Jungnerholmarna	
Landskap och grönstruktur	
Samhälleliga funktioner	
Trafikmönster	
Folkliv	
Huvudstrukturer	
<u>MITT FLISERYD</u>	<u>46</u>
Mitt Fliseryd- Medborgardialog	
Resultat från medborgardialoger	
Resultat av SWOT-analysen	
Resultat av kartövningen	
Slutsats- Medborgardialog	
<u>SLUTSATS</u>	<u>58</u>
Analys av Fliseryd	
<u>STRATEGIER</u>	<u>59</u>
Utveckla vardagsplatsen- mitt i byn!	
Skapa besöksplatsen- vid Jungnerholmarna	
<u>HANDLINGSPLAN</u>	<u>64</u>
<u>ÖVRIGA INSATSER</u>	<u>68</u>
<u>KÄLLFÖRTECKNING</u>	<u>71</u>

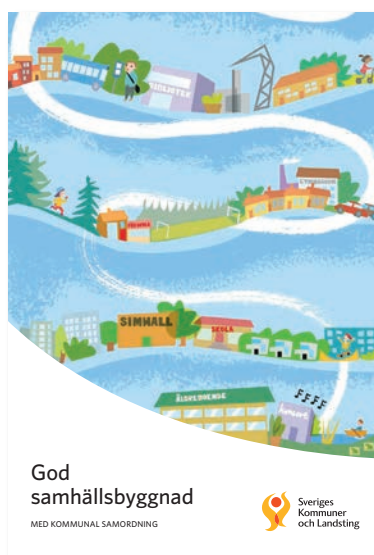
INLEDNING

BAKGRUND

Våren 2016 färdigställdes en ortsanalys för Blomstermåla, *Mitt Blomstermåla - En mångsidig livsmiljö med utvecklingspotential*. Ortsanalysen blev väldigt lyckad med stort engagemang från invånare och deltagare i arbetet. Resultatet av ortsanalysen har bidragit till att flertalet åtgärder i samhället har genomförts utifrån medborgarnas synpunkter och analysens strategier. Bland annat har en storlekplats och nya rekreationsstråk längs Alsterån anlagts. En detaljplan för torget i Blomstermåla har tagits fram för att skapa en grön offentlig mötesplats och nya bostäder i centrala Blomstermåla. På så vis kan potentialen i Blomstermålas stationsnära läge stärkas ytterligare.

I Sveriges Kommuner och Landstings (SKLs) skrift *God samhällsbyggnad* från 2017 lyftes arbetet med ortsanalysen i Blomstermåla fram som ett bra exempel på god samhällsplanering.

Tre år senare, våren 2019, färdigställdes ortsanalysen för Ålem, *Mitt Ålem - En flerdimensionell och anrik livsmiljö*. Samma arbetsmetod användes som i Blomstermåla. För Ålem utarbetades tre huvudstrategier: 1. Nyttja Ålems flerkärnighet, 2. Stärk kopplingarna mellan Ålems delar, 3. Nyttja Ålems infrastrukturnära läge. Just nu pågår bland annat ett arbete med att få till stånd en av de fyra brokopplingarna som föreslogs i ortsanalysens handlingsplan.

Till vänster: *God samhällsbyggnad* från SKL 2017, där arbetet med ortsanalysen i Blomstermåla lyftes fram som ett gott exempel. Till höger: Ortsanalyserna för Blomstermåla 2016 och Ålem 2019.

SYFTE

Syftet med att ta fram en ortsanalys för Fliseryd är att förbättra livsmiljön för de människor som bor och verkar i Fliseryd. Syftet är också att skapa en gemensam bild av i vilken riktning Fliseryd ska få i framtiden. På det viset kan resurser nyttjas på bästa sätt och flera vinster kan göras när insatser och investeringar görs i samhället.

Ortsanalysen är ytterligare ett steg i kommunens arbete med att genomföra ortsanalyser och förbättra livsmiljön för ortsborna i Mönsterås kommuns samhällen.

VARFÖR GÖRS EN ORTSANALYS?

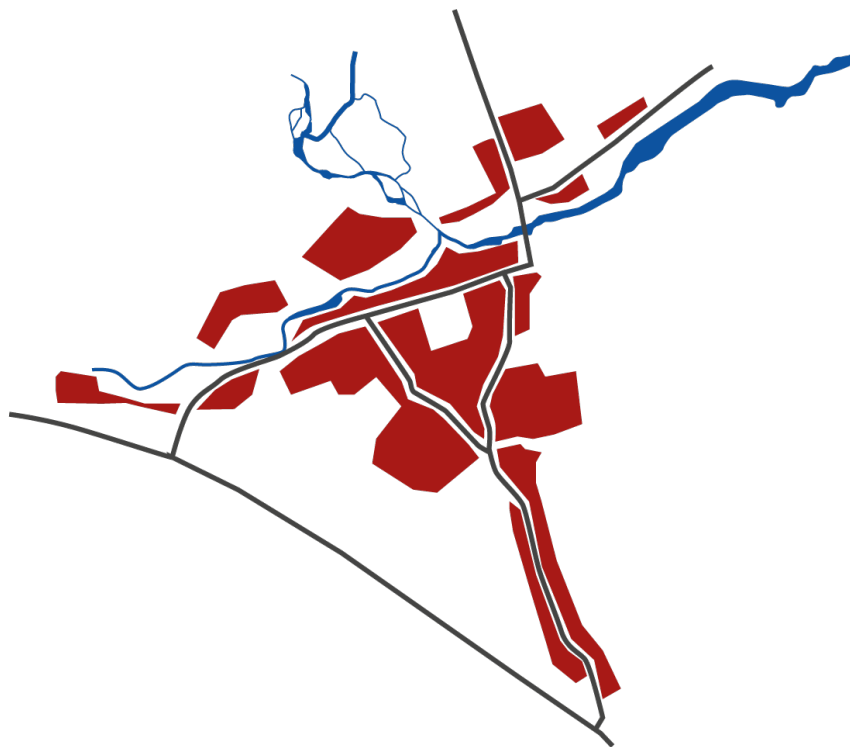
Arbetsmetoden som används i denna ortsanalys är en vidareutveckling av den norska ”stedsanalysen”, som på svenska kan kallas ortsanalys. En stedsanalys är en systematisering av kunskap för att förstå en orts historia, nuvarande situation och framtidsmöjligheter. Den ska behandla historisk utveckling, natur och landskap, bebyggelsestruktur och enstaka element.

Den metod som utvecklats för att ta fram Mönsterås kommuns ortsanalyser har sin tyngdpunkt i dels en omfattande medborgardialog med allmänna möten och djupintervjuer, dels en omfattande analys av samhällets fysiska och strukturella förutsättningar. I arbetet kartläggs orten satt i ett regionalt sammanhang, dess historiska utveckling, fysiska sammansättning, naturförhållanden, näringsliv, föreningsliv, folkliv osv. Utifrån den analys som görs arbetas det fram strategier för ortens utveckling, samt en handlingsplan för att genomföra strategierna.

En ortsanalys kan användas som underlag för framtagande av en översiktsplan. En ortsanalys ger kommunen handlingsberedskap inför framtiden. Den ger geografisk helhetssyn och integrering mellan fysisk, social och ekonomisk planering. På det viset kan bättre beslut fattas kring ortens utveckling. Genom ortsanalysarbete främjas dialogen mellan medborgare, kommun och stat. Exempelvis kan kommunen använda underlaget som stöd i förhandlingar med statliga verk, som i infrastrukturfrågor. I en ortsanalys lyfts lokala kvaliteter fram och specifika förutsättningar kan tas tillvara.

Arbetet utförs av en arbetsgrupp som följs av en styrgrupp. Styrgruppen består av representanter med samhällsviktiga kopplingar till Fliseryd samt politiker och tjänstepersoner från Mönsterås kommun.

SAMMANFATTNING - DETTA ÄR FLISERYD

Grafisk illustration över Fliseryd samhälle, utbredning av infrastruktur och bebyggelse.

Fliseryd är en tätort med kontinuitet, där ursprunget grundar sig i skogs- och jordbruket, och som sedan utvecklades att bli en industriort. Det finns en trygghet i det ärvda, och Fliseryd är således en självklar boendeplats för invånarna. Fliseryd är en samlad ort, som vuxit fram längs Emån och kring kyrkan. Emån utgör en stor identitetsskapande faktor för bygden och har haft stor betydelse för orten i alla år. Dels som kraftkälla till de olika industrierna men också källa till olika naturupplevelser och rekreation. Fliseryd är således en oas för boende och naturupplevelser. Oasen ligger i den livsmiljö som Fliseryd kan erbjuda. Livsmiljön måste stärkas så att fler människor eftersöker de unika boendekvaliteterna som Fliseryd kan erbjuda. Fliseryd har en enastående natur, med goda möjligheter till naturupplevelser och rekreation.

Fliseryds geografiska läge ligger strategiskt placerat mellan Mönsterås, Oskarshamn och Högsby. För att uppnå en positiv utveckling i vår tid av olika globala trender, flyttmönster och urbanisering måste varje ort hitta

sin roll att renodla. Varje ort är unik, och att konkurrera på samma villkor som liknande samhällen och större städer är i vår tid en svår uppgift. Istället handlar det om att renodla det som är unikt med Fliseryd, att vara en oas för boende och naturupplevelser. På så sätt måste livsmiljön stärkas så att människor eftersöker och förvaltar boendekvaliteterna i Fliseryd.

Medborgardialogerna som genomförts i arbetet har visat att ortsborna har en positiv självbild av Fliseryd och en stolthet av att bo på orten, något som är viktigt att ta tillvara på och stärka ytterligare. Finns det en stolthet och en positiv självbild finns även en vilja att utveckla samhället och förbättra livsmiljön, och att stärka stoltheten över orten kommer generera en ökad gemenskap, engagemang och bättre livsmiljö i stort.

I denna ortsanalys föreslås de fördelar som kan stärka mötesplatser och främja aktiviteter för att kunna uppnå en förbättrad livsmiljö. Ortsanalysen föreslår också hur orten kan utveckla dess besöksnäring för att exponera och stärka de unika natur- och kulturvärden som finns i samhället.

I strategidelen med tillhörande handlingsplan föreslås åtgärder och insatser hur kommunen och invånarna tillsammans kan utveckla orten. Bakgrunden till varför de föreslås går att läsa i analysdelen, och Fliseryd som helhet i rapportens övriga delar.

Trevlig läsning!

OMVÄRLDENS PÅVERKAN

FÖRÄNDRINGS- PROCESSER OCH TRENDER

För att kunna bedöma ett samhälles framtidsmöjligheter behöver det finnas förståelse för i vilken kontext det ageras. Orten behöver sättas i relation till omvärlden och samtiden. Det finns en rad pågående förändringsprocesser, eller trender, som påverkar alla samhällen i Sverige och i världen. I dokumentet *Vision för Sverige 2025* har Boverket lyft fram fyra så kallade megatrender som de menar är här för att stanna; urbanisering, globalisering, digitalisering och klimatförändringar. Andra starka trender är åldrande befolkning, ändrade värderingar och individualisering. Trenderna påverkar Fliseryd både direkt och indirekt.

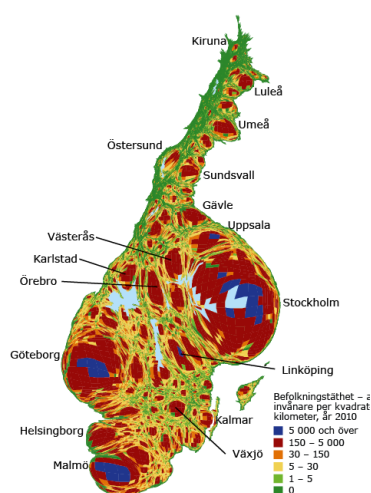
I detta kapitel beskrivs de övergripande megatrenderna urbanisering, globalisering, digitalisering, klimatförändringar, samt ändrade värderingar.

Urbanisering

Urbaniseringen i Sverige har pågått sedan 1800-talet. De snabbaste förändringarna skedde från 1800-talets slut till mitten av 1900-talet och var en direkt följd av industrialiseringen. Under mindre än 100 år ökade den andel av befolkningen som bodde i städer från 15% till 80%. Kring år 1930 nåddes den så kallade demografiska brytpunkten, vilken innebär att lika många av landets invånare bodde i städer som på landsbygden. Takten på urbaniseringen har sedan mattats av men pågår fortfarande. Mellan år 1970 och 2010 ökade andelen av befolkningen som bor i städer endast med tre procentenheter, från 81% till 84%. Det sker alltså fortfarande förändringar i hur befolkningen är fördelad.

I takt med att befolkningen ökar i en stad ökar också attraktiviteten att flytta dit då utbudet av arbete, studiemöjligheter, upplevelser, nätverk och övriga livsstilspåverkande faktorer förhöjs. Idag koncentreras befolkningen i allt högre utsträckning omkring större städer. Detta på bekostnad av invånarantalet i glesbygdskommuner. Framför allt är det i områdena runt Stockholm, Göteborg och Malmö som befolkningen koncentreras. Det är särskilt gruppen unga vuxna som flyttar, inte minst till universitetsorterna.

Boverkets prognos är att urbaniseringstrenden är stabil. Fram till 2040 är prognosen att hela 70 % av Sveriges befolkningsökning kommer att ske i de tre storstads länen¹. För Sydöstra Sverige (Östergötland, Småland, Blekinge, Öland och Gotland) beräknas folkmängden öka med ca 10 000 personer om året. Sannolikt kommer befolkningsökningen ske mest i residens- och universitetsstäderna.

Sverige kartan förvrängd utifrån landets folkmängd. Figur från SCB.

¹) Stockholm beräknas öka med 1 000 000 inv, Västra Götaland med 350 000 inv, och Skåne med 450 000 inv.

Även om Fliseryd har en relativt stabil befolkningskurva, påverkas samhället av urbaniseringen eftersom många, framförallt unga personer flyttar till större städer.

Globalisering

Globalisering innebär att världen krymper genom ett utökat utbyte av handel, information och personresor. Bakom globaliseringen står ny teknik och politiska beslut, vilka medför ömsesidiga beroendeförhållanden mellan stater och samhällen. Städer, regioner och länder kopplas närmare varandra i strukturella sammanhang där de växelvis konkurrerar, växelvis kompletterar varandra. Det innebär att Sverige och Kalmar län påverkas i hög utsträckning av externa händelser. Handel är den stora drivkraften bakom globaliseringen, och handel är också nyckeln bakom Sveriges och Europas tillväxt. Förutsättningen för ökad handel är goda kommunikations- och transportmöjligheter. Genom förbättrade kommunikationer skapas även större arbetsmarknadsregioner². Det finns samband som visar att större arbetsmarknadsregioner innebär ökad tillväxt. Generellt minskar antalet arbetsmarknadsregioner och växer istället till ytan i Sverige, eftersom kollektivtrafiken byggs ut och resor alltmer går över kommun- och länsgränser.

De senaste åren har globaliseringen även påverkat våra resvanor på fritiden. En tydlig trend är att antalet gästnätter på hotell, vandrarhem, och i stugbyar har ökat. År 2000 var antalet övernattningar i Sverige 26 miljoner. Till år 2012 skedde en stor ökning från 26 miljoner till 35 miljoner övernattningar. Prognosen år 2013 var att 44 miljoner övernattningar kommer att ske år 2020³. Redan år 2019 uppgick antalet gästnätter till 50,4 miljoner⁴. År 2020 sjönk siffran. Till störst del på grund av uteblivna utländska gäster och med största sannolikhet som en följd av den pågående pandemin, Covid-19. Om man bortser från Covid-19, förutspås det att andelen ickesvenska turister kommer att öka. Trots det är svenska turister per övernattning i stor majoritet med en andel över 70%. På sikt utgör besöksnäringen en stor ekonomisk möjlighet för större städer såväl som för landsbygden.

Boverkets prognos för 2025 är att basindustrin⁵ i Sverige kommer att stå för betydande delar av exporten, men att det kommer vara högteknologiska varor som kommer vara den enskilt viktigaste faktorn för fortsatt tillväxt. Forsknings- och utvecklingstätta områden är tillväxtnoder. Tillväxtnoder är också viktigt i regional skala. Forskning visar att städer måste ha en befolkningsmängd på minst 25 000 invånare

2) En region som på sikt kan vara självförsörjande på arbetskraft och arbetstillfällen. Det finns samband mellan en arbetsmarknadsregions befolkningsmängd och tillväxt i regionen.

3) Turistnäringens Utvecklingscenter, 2013

4) Tillväxtanalys, 2012

5) Industrier som framför allt utvinnet eller förädlar råvaror, såsom skogs-, och gruvindustrin.

för att kunna fungera som tillväxtmotor⁶.

Globaliseringen påverkar Fliseryd genom exempelvis en ökad andel nyanlända personer. Lokalt i Fliseryd skulle trenden också kunna sägas urskiljas redan på 70-talet med batteritillverkningens flytt från Fliseryd till Oskarshamn.

Digitalisering

När nya tekniker utvecklas och börjar samverka ökar omvandlingen från ett analogt till ett mer digitalt samhälle. Både arbetsmarknad och välfärdstjänster påverkas på en rad olika sätt. Enskilda personer och platser som inte lyckas anpassa sig och förändra sig i takt med den tekniska utvecklingen kan drabbas hårt. Teknikens utveckling och digitaliseringens framfart de senaste årtiondena har skett i en mycket snabb takt och har stor betydelse för samhällsutvecklingen eftersom information kan färdas snabbt. Det innebär att människor kan följa händelser i realtid, även händelser på andra sidan jorden. Digitaliseringen innebär också att många ärenden och tjänster idag kan göras helt elektroniskt.

Post- och telestyrelsen gör varje år en bredbandskartläggning. År 2019 hade 84% av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till bredband med en teoretisk hastighet om 100 Mbit/s. Detta är en ökning med 42 procentenheter sedan 2010.

Med snabba uppkopplingar uppstår nya möjligheter. Tillgång till internet möjliggör distansutbildningar på högskolor och universitet vilket ökar tillgängligheten till utbildning för dem som inte har möjlighet att flytta, vilket i sin tur också kan bidra till jämställdhet och regional tillväxt. Digitaliseringen märks också av i våra köpmönster genom att näthandeln tar andelar av detaljhandeln. Näthandeln gör att ett större utbud av varor och tjänster finns tillgängligt där det tidigare inte gick att nå. En annan förändring är att betalning i samhället till stora delar har gått från att ske med kontanter till elektronisk överföring via kort eller mobil.

Boverkets prognos är att digital service i våra liv, såväl offentlig som kommersiell, kommer vara en naturlig del av våra liv år 2025. Vidare kommer andelen distansarbetare öka, vilket i sin tur minskar antalet resor. Nya användningsområden för informationstekniken kommer upptäckas. Genom ett väl utbyggt bredband och hög utbildningsnivå kommer samhället och dess medborgare kunna ta till sig de nya möjligheterna.

6) Pettersson, 2013

Digitaliseringen gör att man i Fliseryd kan nå en större marknad med varor och tjänster än den som finns tillgänglig på orten. Samtidigt påverkar digitaliseringen förutsättningarna för fysiska butiker och lokal service. Ett exempel på detta kan vara Häradssparbankens ändrade strategi och därav nedläggning av sitt kontor i Fliseryd. På bankens webbplats står det: ”Vi är en bank som ligger i framkant och jobbar aktivt för att våra kunder skall göra det också. Detta har gjort att vi idag möter våra kunder i mindre omfattning på våra två kontor och mer i våra digitala kanaler såsom mobilbank, internetbank, telefon och i olika sociala medier.”

Utifrån Fliseryds samhälles perspektiv medför digitaliseringen stora möjligheter att nå ett utbud som inte finns på orten. Både från varor, tjänster och utbildning. Lokalt kan digitaliseringen också sägas innebära viss förändring, eller möjligen försämring eftersom målpunkter och anledning till livgivande rörelser försvinner när exempelvis det lokala bankkontoret försvinner.

Klimatförändringarna

Klimatförändringarna är ett faktum. Parisavtalet, som konkretiserar och förtydligar FN:s klimatkonvention om åtgärder för att förhindra klimatförändringar, trädde i kraft 2016. Det viktigaste målet i Parisavtalet är att den globala uppvärmningen ska hållas under två grader, men helst under 1,5 grader. Det är oundvikligt att länder, företag och individer behöver förändra beteenden och vanor när det gäller transporter, matvanor, produktion och återvinning för att bromsa de negativa klimatförändringarna. Utvecklingen går dock åt fel håll och nu bedöms temperaturhöjningen bli +4 grader 2050 om inte utvecklingen vänder. Med klimatförändringarna följer ett antal effekter för Östersjöregionen. Till exempel beräknas förändringarna leda till perioder med extremt torrt väder och perioder med extremt fuktigt väder. Årsnederbörden beräknas öka med 10–40 %, samtidigt som sommarnederbörden beräknas minska. Förändrade nederbördsmönster leder till ökad risk för översvämningar, ras och erosion, katastrofer som kan innebära stora kostnader. De här konsekvenserna av klimatförändringarna bedöms bli mest påtagliga i västra, mellersta och norra Sverige.

Ökad nederbörd under korta perioder kan bli problematiska för VA-näten då dessa ofta inte är dimensionerade för det framtida nederbördsmönstret. Detta kan i förlängningen leda till att VA-systemen tvingas brädda orenat avloppsvatten vilket i sin tur förorenar omgivningarna och kan leda till att dricksvattenförsörjningen slås ut.

Emån är översvämmad, 1966. Foto från Camilla Berkeby.

Värderingar

Det är människors värderingar som påverkar känslan av tillit till varandra, om vi är toleranta mot olikheter och om kreativitet och entreprenörskap uppmuntras. Även ett lands kultur, utveckling och möjligheter att bygga upp fungerande institutioner är starkt kopplat till de rådande värderingarna. När globaliseringen och nya kommunikationstekniker gör att idéer, kunskap och även desinformation sprids snabbare blir vi påverkade av människor och skeenden utanför vår nations och vår kulturs gränser. Förändrade värderingar har länge följt generationsskiften, men i och med globaliseringen och det starka flödet av information ökar skillnader i värderingar även mellan individer ur samma generation.

Ett sätt att stärka tilliten i ett samhälle är att skapa mötesplatser eller forum där människor från olika grupper i samhället får anledning att mötas. I möten mellan människor uppstår tillit. Barn som leker vid samma lekplats gör exempelvis att möten uppstår både mellan barnen, men också mellan föräldrarna. Därför är det viktigt att det finns olika typer av mötesplatser som attraherar olika samhällsgrupper, tillgängliga i ett samhälle.

En inventering av tillgängliga mötesplatser är därför en viktig del i ortsanalysarbetet för Fliseryd.

FRAMGÅNGSFAKTORER FÖR EN GOD LIVSMILJÖ

Vad är en god livsmiljö och vad utgör en attraktiv bostadsort? Varför väljer vi ibland att flytta? För att kunna utröna vad som leder till en mer attraktiv livsmiljö och samtidigt föreslå insatser måste vi förstå vad det är som skapar en god livsmiljö. Man kan tänka att vi människor upplever olika saker som attraktiva. Självklart är det också så att många olika dimensioner spelar in när vi väljer vart vi lever våra liv. Men det finns också övergripande strukturer som kan definieras och som påverkar oss när vi gör våra val.

Attraktivitet

I samhällsutveckling används begreppet attraktivitet flitigt. Det talas ofta om ”en attraktiv region” eller ”en attraktiv livsmiljö”. I skriften *Regional attraktivitet- tillväxtmotor i en global verklighet*⁷ står det att för företag och kapital kan attraktivitet innebära en sak, medan det för en individ eller familj innebär en annan. Intervjuer med personer som flyttat har visat på att de faktorer som bidrar till en flytt kan ses på tre olika nivåer:

1. Behov, som är basen och avser de grundläggande faktorerna som måste vara uppfyllda för att platsen överhuvudtaget ska komma ifråga. Det handlar om faktorer såsom en trygg och säker bostad.
2. Krav, är faktorer som inte är förhandlingsbara utan ska vara uppfyllda.
3. Preferenser, kan vara faktorer som ”är det lilla extra”

Ju större förutsättningar en plats har att uppfylla de potentiella inflyttarnas önskemål på dessa tre nivåer, desto större är platsens attraktivitet. Med utgångspunkt i att olika grupper i samhället har olika behov, krav och preferenser, kan modellen användas för att underlätta analyser av attraktivitet.

När Kairos future⁸ skulle undersöka vad en attraktiv plats är ställde man enkätfrågor till 6000 svenskar. Man började med att be respondenterna beskriva attraktivitet med ett enda ord. Det ord som verkligen stod fram var *nära*. Oavsett i vilken typ av kommun man bodde var närhet det vanligaste ordet när de beskrev en attraktiv plats. Vad man ville ha närhet till var dock lite olika. I storstadsregioner var det vanligt att man ville ha närhet till goda kommunikationer, medan man på landsbygd i högre utsträckning ville ha närhet till natur.

I den tidigare nämnda rapporten från Tillväxtanalys presenteras ett antal faktorer som var och en eller tillsammans lyfts fram för att en ort ska upplevas som attraktiv:

7) *Tillväxtanalys, 2012*

8) *Vad är en attraktiv plats?, 2016*

- Tillgång till natur
- Utbyggda infrastruktursystem
- Tillgång till en god service
- Tillgång till kompetent personal och god kvalitet på skolor och högskolor
- Kultur och trygghet samt socialt kapital

Vidare finns det forskare som argumenterar för att det behövs vissa framgångsfaktorer för att en ort ska få ett varumärke, där igenkänning, trovärdighet och unik karaktär är centralt, vilket också kan upplevas attraktivt. Faktorerna kan gälla både för städer och mindre samhällen.

Faktorerna som lyfts fram är:

- Visionära personer - eldsjälar
- Politisk vilja och ledarskap
- Social och kulturell mångfald
- Dynamisk organisationskultur genom nätverk
- Tillgång till byggnader och områden för kulturändamål

Förutom det geografiska och historiska perspektivet är det viktigt med mångfald, eftersom det främjar och stärker näringsbredd, kulturutbud och branschkluster, vilket är av betydelse för attraktiviteten. Andra attraktionsfaktorer är närhet som sänker kostnader och naturtillgångar som exempelvis stränder som innebär en attraktiv boendemiljö.

Möjligheter till nybyggnad är viktigt och attraktivitet påverkas av estetik, läge och utbud av fastigheter. Mötesplatser är en annan viktig del. Mötesplatser gör mänskliga möten möjliga. I mänskliga möten kan erfarenheter och perspektiv utbytas, och då kan saker hända! Möten mellan människor från olika grupper i samhället stärker tilliten och tryggheten i ett samhälle.

I rapporten *Vad är en attraktiv plats* från Kairos future utformas en pyramid där föregående faktorer för attraktivitet fördelades utifrån dess vikt. Man kan säga att de motsvarar de tre nivåerna Behov, Krav och Preferenser. Basala behov som trygghet och grundläggande funktionalitet finns i botten, medan myller och möten, liksom "känslan av att bo där det händer" finns i toppen av pyramiden.

För att uppnå en attraktiv plats ska det alltså eftersträvas att kunna erbjuda alla faktorer i platspyramiden.

Figur från Kairos Future (2018).

Flyttmönster

Varje år flyttar 1,3 miljoner personer i Sverige. Ungefär hälften av alla som flyttar har valt sin nya boplatz på grund av den nya bostadsmiljön som helhet anses vara så attraktiv att den är värd att flytta till. Det kan verka självklart för alla att man väljer att flytta till en plats som är attraktiv. Men faktum är att man tidigare i störst utsträckning valde en boplatz på grund av arbetet. Idag är det bara 18% av alla flyttar som görs på grund av det. "En inrikes flytt är inte en flykt, det är att göra karriär" står det i Kairos Futures skrift *Varför flyttar vi?*. Att flytta inom Sverige är att göra karriär inom livets olika områden. De 7 vanligaste orsakerna bakom en inrikes flytt är:

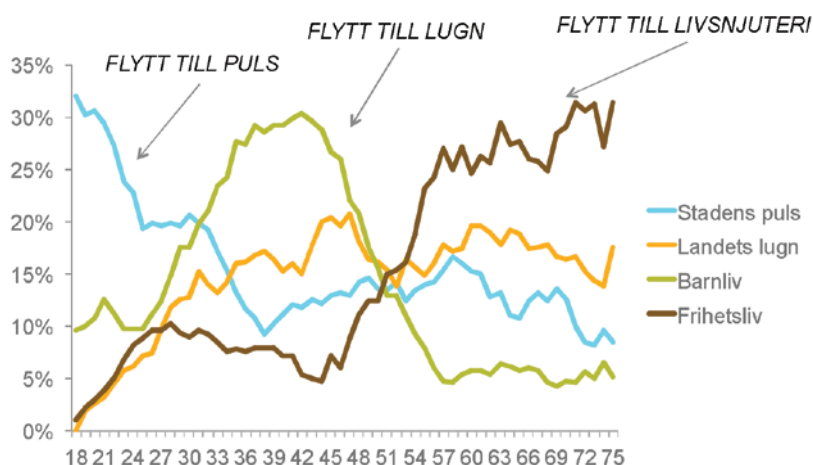
- **Platskarriär** – platsen som helhet i sig är så attraktiv att man flyttar dit. Man flyttar helt enkelt till platsen, ibland innan man vare sig har bostad eller en färdig sysselsättning. Detta är idag den vanligaste karriären och motiverar 50% av flyttarna under 2000-talet.
- **Bostadskarriär** – man flyttar för att få en bättre bostad. Bostadskarriären motiverar 44% av flyttarna.
- **Framtidskarriär** – man bedömer att framtidsutsikterna är bättre på platsen man flyttar till. Framtidskarriären motiverar 33% av flyttarna.

- Avståndskarriär – man flyttar på grund av minskade avstånd och restider. Avståndskarriären motiverar 20% av flyttarna.
- Arbetskarriär – man flyttar på grund av att man fått ett (nytt) jobb eller att arbetet flyttade. Arbetskarriären motiverar 18% av flyttarna.
- Återkomsten – man flyttar ”hem” igen till en plats där man bott tidigare. Återkomsten motiverar 15% av flyttarna.
- Relationskarriär – man flyttar på grund av partners skäl snarare än egna motiv. Relationskarriären motiverar 13% av flyttarna.

Det är sedan 90-talet som arbetskarriären har minskat i betydelse och betydelsen av platskarriär ökat. Platskarriär betyder att det har blivit viktigare för människor att bo på en plats som uppfyller deras drömmar på fritiden med familj och vänner, medan arbetet har minskat i betydelse.

Olika platser har olika kvaliteter och lockar människor från olika målgrupper olika delar av livet. Även människors intressen styr vart man väljer att bo. För många blir bostaden ett alltmer viktigt livsprojekt. Vissa människor ser främst på sin bostad som en funktion, medan andra ser den som en del av sin identitet.

För att förstå hur en stad eller ort bäst kan nyttja sin potential för att få en positiv utveckling, kan en analys göras som definierar samhällets

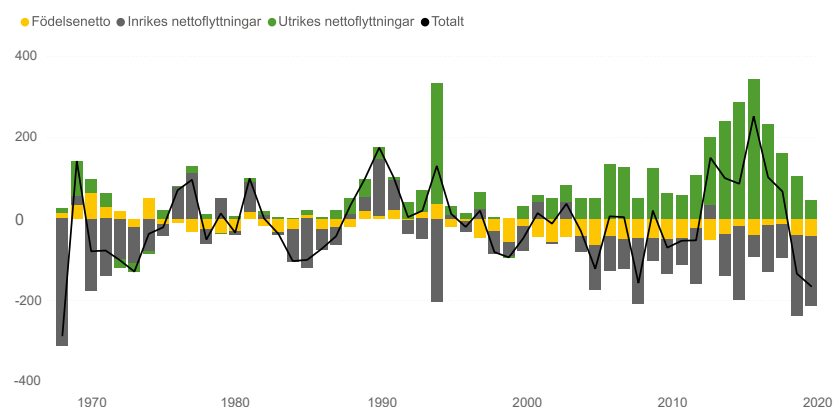

Diagrammet visar en generell trend för flyttmönster. Denna trend kan även utläsas i Mönsterås kommuns flyttmönster. Figur från Kairos Future (2018).

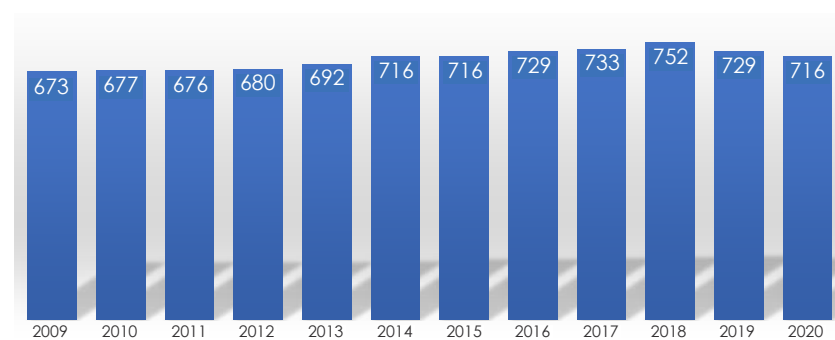
karaktär. I rapporten *Stora jobbstudien företag, Framtiden för platsbundna företag – rapport för Mönsterås* beskriver Kairos Future Mönsterås som en uppkopplad oas. Begreppet innebär att kommunen kan erbjuda en attraktiv livsmiljö som boendeort, med närhet till intilliggande arbets- och serviceutbud såsom Kalmar. För att stärka Mönsterås kommuns attraktivitet bör livsmiljön alltså stärkas ytterligare, liksom kopplingarna till omkringliggande städer.

Flyttmönstret i Mönsterås kommun är atypiskt mot liknande kommuner på det sättet att kommunen har en positiv inflyttning av personer från alla grupper förutom unga människor mellan 19-25 år.

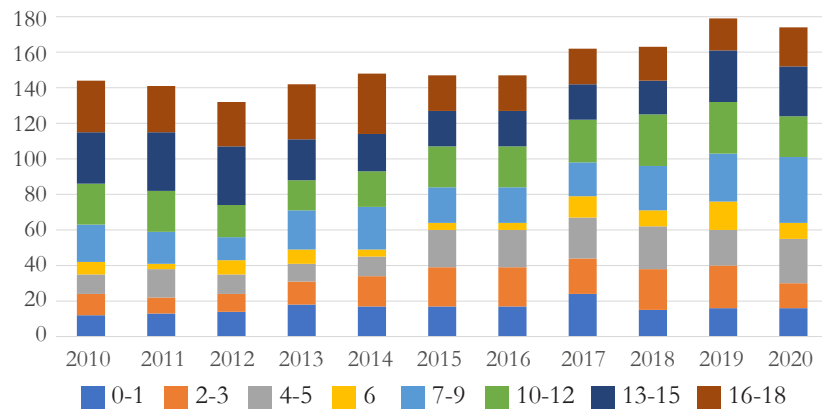
Från år 1960 fram till år 1990 steg befolkningmängden i Fliseryd från 676 invånare till 800. Från år 1990 fram till år 2015 sjönk den för att sedan åter igen öka varje år 2015, 2016, 2017 och 2018. Vid år 2020 års mätning har befolkningen återigen sjunkit något och ligger nu på 716 invånare.

Befolkningsförändringar Mönsterås kommun per år, 1968-2020.

Befolkningsförändring för Fliseryd, 2009-2020.

Antalet barn och ungdomar i Fliseryd. Diagrammet visar att antalet barn och ungdomar har ökat i Fliseryd det senaste decenniet, och framför allt de senaste fem åren.

Statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB) visar att det generellt har varit en positiv befolkningsförändring i Fliseryd det senaste decenniet. Statistik över befolkningsförändring sett till barn och ungdomar visar att antalet barn och ungdomar ökat, framför allt de senaste fem åren.

Statistik från Hemnet och Booli antyder att det finns ett ökat tryck på bostadsmarknaden i Fliseryd. Sedan 2018 har prisutvecklingen på småhus ökat med ca 3-5% i Fliseryd, och den procentuella prisökningen sett från utgångspriset som i snitt har legat på ca 18%, visar också att det finns en efterfrågan och ett tryck på bostäder. Statistiken tillsammans kan indikera att fler och fler barnfamiljer väljer att flytta till Fliseryd.

Foto: Pixabay

BESÖKSNÄRING, EN NY BASNÄRING!

Urbaniseringen har inneburit att landsbygden generellt fått en minskad befolkning, samtidigt som medelåldern ökar. Många industrijobb har idag försvunnit från den svenska landsbygden, samtidigt som en omfattande strukturrationalisering har gjort att arbetstillfällen inom jord- och skogsbruk, fiske och gruvnäring har minskat⁹. Besöksnäringen har lyfts fram som allt viktigare för landsbygdens utveckling och tillväxt. Besöksnäringen är idag en basnäring¹⁰ som är den snabbast växande näringen i Sverige, där exportvärdet mer än tredubblats sedan år 2000. Besöksnäringen hjälper till att utveckla och skapa tillväxt, möten mellan människor och bidrar till en hållbar utveckling.

Besöksnäringen är platsspecifik och bör utvecklas i relation till platsens natur, kultur och sociala karaktärsdrag. Besöksnäringen är också en integrerad del av lokalsamhället, och kan ha stor betydelse för många mindre samhällen som inte har tillräckligt befolkningsunderlag för att nå en god ekonomisk tillväxt¹¹. Besöksnäringen kan påverka vardagslivet för lokalbefolkningen, men samhället i stort kan också gynnas av besöksnäringen då ofta lokal service och handel nyttjas och främjas.

En utmaning med utvecklingen av besöksnäringen är att olika intressen möts och ibland kan hamna i konflikt med varandra. Därför krävs ett aktivt ledarskap och en strategisk styrning för att nå en samverkansstyrning mellan parter som är beroende av varandra i målet att nå en välutvecklad besöksnäring.

Fiskecampingen vid Jungnerholmarna.

9) Syssner, Olausson, (2019)

10) Besöksnäringen står för en växande del av Sveriges ekonomi och sysselsättning. Den totala turismkonsumtionen har ökat kraftfullt under hela 2000-talet.

11) SKL, (2018)

FLISERYD

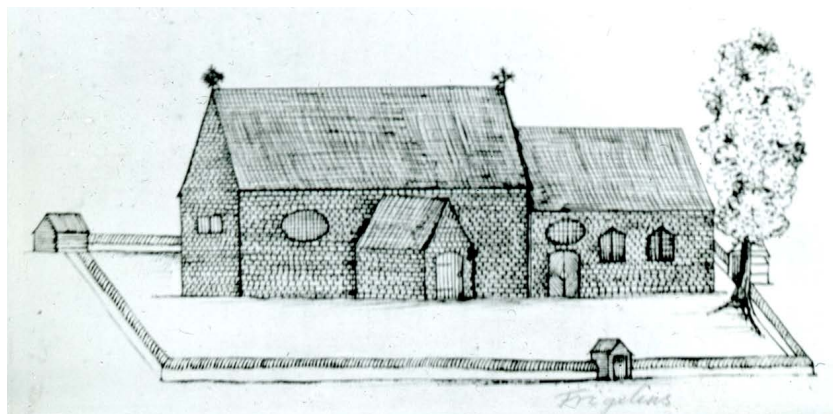
GEOGRAFI

Fliseryd ligger ca 1,5 mil från kusten och Kalmarsund. På ungefär samma avstånd finns Mönsterås i sydost och Oskarshamn i nordost, samt E22an som sträcker sig i nord-sydlig riktning. Från Fliseryd tar det 50 min att köra bil till Kalmar som är regionhuvudstad. I väst finns grannkommunen Högsby med Högsby samhälle på ca 2 mils avstånd. Fliseryd ligger i skogslandskap, men eftersom Emån flyter genom samhället finns en hel del odlingsmark i åns dalgång. Terrängen kring samhället är därför varierad med både öppen jordbruksmark kring ån och skog. Söder om Emån har Fliseryds socken en jämn terräng utan sjöar, medan området norr om ån är både småbergig och rik på sjöar. Fliseryd var tidigare en egen kommun, men slogs samman med Mönsterås och Ålem år 1974.

HISTORIA

Fliseryds historia sträcker sig långt tillbaka i tiden. Redan vid medeltiden, år 1311 finns Fliseryd omnämnt som Flisurydh. Fliserydsbygden har dock varit befolkat betydligt längre. I socknen finns lämningar såsom gravrösen och stensättningar från både bronsåldern och järnåldern. Det fanns en medeltida kyrka i socknens västra del, som kallades "Kyrkbyn". Kyrkan brann dock ner till grunden år 1811. Den nya kyrkan byggdes i socknens mer centrala delar, vid byn Åby. Den invigdes år 1818. Här utvecklades sedan Fliseryds samhälle, där vägarna till Mönsterås, Oskarshamn, Finsjö och Ruda möttes.

Teckning som visar den medeltida kyrka som brann ner 1811. Foto: Kalmar Läns Museum

Emåns dalgång har över tid utgjort en stark dragningskraft på dåtidens herremän. Än idag påminner herresäten som Fliseryd, Ekhult, Bankeberg, Grönskog, Högsrum och Läggevi om tiden då adelssläkter som Ehrenstrål, Weidenhjelm, Nordenankar, Svinhufvud, Ulf sax, Billingberg och Marks von Würtemberg satte präglet på bygden. De många herresätena gav upphov till en mängd torp som under århundraden präglade kulturlandskapet.

Emån har under alla tider utgjort en kraftkälla för kvarnar och fabriker som placerats längs med ån. Under 1700- och 1800-talen var Finsjö-Fliserydsområdet ett förindustriellt centrum, med ett stort antal vattendrivna verk. Både i Emåns huvudfåra och i Kvillen. Förutom kvarnar och sågar fanns pappersbruk, spikhammare, benstampar, vadmalstampar, limkokerier och pottasktillverkning.

Den mest anmärkningsvärda verksamheten som funnits av de tidiga industrierna är Fliseryds krutbruk. Det upprättades på Läggevi holmar omkring år 1740. Det finns historiska noteringar om att det redan

Det gamla krutmagasinet där färdigproducerat krut förvarades. Foto: Camilla Berkeby

omkring år 1570 funnits en krutkvarn i området. Krutbruket i Fliseryd var en av sex liknande anläggningar i landet som tillhörde Kronan. Bruket hade 30-40 arbetare och bestod av ett tjugotal byggnader under 1800-talet. Tillverkningen fanns kvar i Kronans regi fram till år 1872. Tillverkningen av krut fortsatte dock på platsen fram till omkring 1890, då av Läggevi gårdsägare. Krutanläggningen var en farlig arbetsplats. Explosioner med dödlig utgång var inte ovanliga. Idag kan kruttillverkningens epok skönjas genom ett kvarvarande krutmagasin och några husgrunder.

När den smalspåriga järnvägen invigdes år 1907 tog industrialiseringen i Fliseryd fart ytterligare. Järnvägslinjen sträckte sig mellan Ruda och Oskarshamn med stationer vid Grönskog, Fliseryd, Finsjö och Ekhult.

*Fliseryds gamla järnvägsstation, med järnvägen som gick genom sambället.
Foto från: Camilla Berkeby*

Flera fabriker anlades i både Fliseryd och Finsjö. I Fliseryd uppfördes batterifabriken Jungner på de holmar där krutfabriken legat. Batterifabriken blev Fliserydbygdens största arbetsgivare med som mest 200 personer anställda. Här tillverkades främst råmaterialen till batterierna, som sedan monterades i Oskarshamn. I början av 70-talet flyttades fabrikens verksamhet till Oskarshamn där den övriga produktionen fanns.

Sedan nedläggningen av verksamheterna kring Emån, var området mycket förorenat och i stort behov av sanering. Mönsterås kommun köpte marken och genomförde mellan åren 1999–2002 en omfattande miljösanering. Saneringen innebar att alla byggnader sånär som på den gamla kontorsbyggnaden revs. Idag är området omvandlat till strövområde med platser för bad, fiske och med skyltning som berättar om den historiska bakgrunden. Den industriella kontinuiteten som funnits i Fliseryd och Finsjö gör platserna intressanta ur industrihistoriskt perspektiv.

Med järnvägen och industrisamhällena kom den moderna tidens idéer med föreningsliv – alltifrån arbetarrörelsens sammanslutningar till nykterhetsloger, idrottsföreningar och frikyrkor. I mitten av 20-talet bildades Fliseryds IF. Föreningens aktiviteter bestod både i fotboll och friidrott. En annan förening som bildades vid samma tid var Grönskogs IF. Föreningens fotbollsplan låg mitt ute i skogen. Där spelades fotboll ända in på 2000-talet. Inom föreningen spelades även bordtennis. I Finsjö fanns det en förening som mestadels spelade bandy. I bygden växte även olika frikyrkliga väckelserörelser fram. I Fliseryd bildades en missionsförening år 1882.

Fliseryd och den omgivande bygden har traditionellt sett haft stark anknytning till Oskarshamn. Avståndet till Oskarshamn är bara några minuter längre med bil än till Mönsterås, och här fanns bankerna, sjukhus och de högre skolorna. Likaså var det dit järnvägen gick. När det blev aktuellt med kommunsammanslagningar i mitten av 1900-talet ordnades en folkomröstning i Fliseryd om vilken kommun de ville tillhöra. De röstande Fliserydsborna valde då till 68% att tillhöra Oskarshamn. Men eftersom bara 33% av de röstberättigade deltog, och samarbetet med Mönsterås redan var väl utvecklat blev sammanslagningen med Mönsterås och Ålem år 1974 ett faktum.

Fliseryds befolkningsutveckling har gått hand i hand med utvecklingen inom näringslivet. Redan under 1700-talet upplevde Fliserydsbygden en

snabb befolkningsutveckling som sedan fortsatte under hela 1800-talet. Det var den tidiga industrialiseringen som ledde till ett stort behov av arbetskraft och därav en stor inflyttning. Men dessutom sammanföll tiden med att dödligheten i samhället minskade. Detta till följd av ”freden, vaccinet och potäterna”. När jordbruket rationaliserades i mitten av 1900-talet, halverades befolkningen igen. Industrin förmådde inte ta emot alla som inte längre fick arbete inom jordbruket.

Sedan järnvägen lades ned och Jungner försvunnit från bygden har orten omvandlats till en bostadsort med naturnära boende och ett aktivt föreningsliv.

EMÅN

Emån är det största vattendraget i östra Småland. Ån har sin källa i Nässjö kommun, och rinner sedan genom Eksjö, Sävsjö, Vetlanda, Hultsfred, Högsby, Mönsterås och Oskarshamns kommuner innan den mynnar ut i Östersjön.

Fliseryd har vuxit fram intill Emåns forsande vatten. Ån har genom historien varit en källa till liv genom möjligheterna till fiske, transport och kraft. Det är ingen slump att Fliseryds olika industrier legat längs Emån för att nyttja vattnets kraft. Krutbruket, Jungnerfabriken, Åbyfors kvarn och det gamla mejeriet är några av de verksamheter som nyttjat Emån på olika sätt.

Att bygden varit bosättning ända sedan bronsålder och järnålder vittnar om åns betydelse och platsens möjligheter som boställe. Ån och byggnader som på olika sätt hör till ån är synliga i samhället. Ån uppträder dock som en rygg eller utgör entré till samhället, mer än att utgöra barriär. Detta eftersom den inte flyter igenom de mest bebyggda delarna av Fliseryd och eftersom det finns brokopplingar som förbinder de två sidorna där det är naturligt att korsa ån.

Emån är en av norra Europas viktigaste lokal för mal, och här finns stort bestånd av havsöring. Emån är känt för sitt artrika naturliv och fiske. Många sportfiskare söker sig till Emån, som har gott om storvuxna och snabbväxande havsöringar. Världsrekordet för havsöring ligger på 15,3 kg och fångades vid Em 1993. Emån erbjuder också möjlighet till paddling. Ån rinner både genom slättområden, men också genom kuperad terräng. Ån har blivit en populär plats för forspaddling, då ån bitvis forsar med stor kraft, och Fliserydskvillen är en erkänt bra forspaddlingssträcka vid höga flöden.

Emån vid Jungnerholmarna.

Forspaddling i Emån. Foto: Conny Pålsson.

JUNGNERHOLMARNÄ

Som tidigare nämnts har Jungnerholmarna varit föremål för industriell verksamhet sedan 1700-talet, med spår av verksamhet redan från 1500-talet. Under 1700- och 1800 talet bedrevs kruttillverkning och det fanns ett 20-tal byggnader på området med tillhörande kruthus. Vissa grunder och brofästen finns kvar från den verksamheten.

I början av 1900-talet etablerade Waldemar Jungner, genom Ackumulator AB Jungner, produktion av nickel-kadmiumbatteri. Produktionen startade i en ladugårdslänga på platsen, och etablerade sig sedan även på de holmar där krutfabriken legat. 1916 utökades verksamheten och en fabrik öppnades i Oskarshamn. Batterifabriken i Fliseryd övergick till att producera råmaterial medan monteringen istället skedde i Oskarshamn. Som mest hade fabriken 200 anställda, och under 1940-talet nyttjades ca 40 000 m² av holmarna till produktion.

Förteckning över byggnader på Jungnerholmarna

1-12. Fabrik A. Ursprunglig fabrik, tillbyggd flera gånger

1. Återvinning av kadmium och tillverkning av kadmiumoxid, CdO.
2. Elektrolytisk fällning av Fe + Cd-massa samt återvinning av kadmium via elektrolys.
3. Komprimering av Ni-massa.
4. Laddstation för truckar.
5. Upplösning av Ni-pulver i syra?
6. Malning av Ni-skrot i kollergång.
7. Fällning, tvättning av Nickel, Ni (OH)₂.
8. Torkning, malning och blandning av Ni-massa.
9. Malning av Cd-massa.
10. Torkanläggning för järnsvamp, rent järn.
11. Fabrikskontor och verkstad.
12. Övervakning. Laboratorium och personalrum.
13. Kontorshus. Före 1944 laboratorium på nedre våningen.
14. Upplagsplats för NiCd-celler före skrotning.
15. Förråd för Nickelsulfat, NiSO₄.
16. Virkesmagasin.
17. Snickeri.
18. Tillverkning av järnsulfat, före 1955.
19. Syrahus. Kemikalieförråd m.m.
20. Kraftstation med pumpstation för industri-vatten.
21. Skärmtak över förråd av Ni- och Cd-massa samt Ni- och Cd-skrot.
22. Tankar för NaOH, 2 ggr 25 m³.
23. Järnvägsmagasin. Förråd för ankommande gods, bl.a. grafit, NiSO₄, nickelflagon, järn.
24. Skyddsrum och förråd för Cd.
25. Elförråd och torråtervinning av Ni och Cd.
26. Oljeförråd.
27. Tillverkning av blymassa till 1956. Sedan mekanisk verkstad.
28. Ställverk, truckgarage, brandstation.
29. Pumphus m. djupborrad brunn.

"MELLANHOLMEN"

30-32: Fabrik B, byggd år 1941-1942

30. Anl. för järnreduktion.
31. Till 1963 tillverkning av aktivt kol. Därefter tillverkning av Cd-massa.
32. Tillverkning av Nickelnitrat.
33. Blandning av rostgods för blyrostning, 1941-1948. 3 st. konvertrar för blyrostning.
34. Torkugnar för järnoxid.
35. Tillverkning och indunstning av järnsulfat.
36. Förråd av Ni- och Cd-massa samt maskiner.
37. Förråd av byggnadsmateriel.

38-42. Fabrik C, byggd år 1941-1942

38. Personalrum.
39. Torkning av järnsulfat.
40. Rostning av järnsulfat.
41. Blyrostning samt blygjutning till 1956. Senare rostning av järnsulfat.
42. Skärmtak. Rostugn för kadmiumnitrat.
43. Garage och stall.

"BLYHOLMEN"

44. Maskinhus. Omformare till elektrofilter för blyverket.
45. Elektrofilter för blyverket.
46. Skorsten för blyverk och blyrostning. Höjd 42 m.
47. Pumpstation och sandfilter för industri-vatten.
48. Blyrostningsanläggning med 6 konvertrar.
49. Blyraffinering. Från 1948 blandningsstation för rostgods till blyrostning. Från 1958 blyraffinering med smältugn för bly med antimontillsats.
50. Schaktugn för bly, byggd 1942. Smältning av blyslig, senare bly från skrotade blybatterier från bl.a. ubåtar.
51. Manuell skrotning av beg. blybatterier.
52. Rökgas kanal för blyverket.

Översiktskarta för batterifabriken utbredning på Jungnerholmarna. Illustration från Slutrapport: Efterbehandling av Jungnerholmarnas industriområde.

Produktionen i Fliseryd pågick fram till 1974 då hela verksamheten istället flyttade till Oskarshamnsfabriken. Jungnerbolaget genomförde en första sanering av området 1976, efter ett beslut i koncessionsnämnden för miljöskydd. Processavfall i tunnor och avfallshögar samlades ihop i två deponier, en för bly och en för nickel-kadmium som anlades på Bruksholmen. Blydeponin anlades på befintlig utfyllnad och täcktes

med lera, medan nickel-kadmiumdeponin anlades på tät lera med dräneringsledningar i botten och tätades med ytterligare lera.

1992 gavs Mönsterås kommun möjlighet att köpa det så kallade Jungnerholmarna. Kommunen var fullt medvetna om att det fanns stora kvarvarande miljöproblem i området, främst med tungmetaller, och det stod klart att det var nödvändigt att få till en sanering av hela området. Ett stort utredningsarbete påbörjades med starkt stöd från Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Kalmar län, för att kartlägga föroreningsnivåerna och utbredning i markområdet, byggnaderna och Emån.

1997 sökte Mönsterås kommun bidrag från regeringen till saneringen, med argumentet att vår generation måste ta ansvar för miljön och inte lämna över till nästa. 1998 beslutade regeringen att bevilja bidraget på 61 miljoner. Jungnerholmsprojektet var ett av de första större efterbehandlingsprojekten som genomförts i Sverige.

Den övergripande målsättningen med saneringsprojektet var bland annat att människor ska kunna vistas på området och i kvarvarande byggnader utan restriktioner. Åtgärdsfasen delades in i tre etapper; sanering och rivning av byggnader, eftersanering av marken samt anläggande av monocell vid Mörkeskog avfallsanläggning.

Rivning av Fabrik A. Foto från Slutrapport: Efterbehandling av Jungnerholmarnas industriområde.

Saneringsarbetet påbörjades 1999 och avslutades i september 2002. Projektet blev mycket uppmärksammat och förekom ofta i lokalmedia men även i riksmedia. Projektet bedrev ett kontinuerligt informationsarbete i form av studiebesök och externa föreläsningar. Som en del av informationsarbetet har flera broschyrer tagits fram, men även skyltning i området som berättar och informerar om Jungnerholmarnas historia och saneringsarbete.

Ugn från fabriken där kadmium återvanns. Foto från Slutrapport: Efterbehandling av Jungnerholmarnas industriområde.

Hjultvätt, där lastbilarna rengjordes innan de lämnade området. Foto från Slutrapport: Efterbehandling av Jungnerholmarnas industriområde.

LANDSKAP OCH GRÖNSTRUKTUR

Fliseryd ligger till stora delar på rullstensåsen som uppstod under istiden, den så kallade Fliserydsåsen. Åsen sträcker sig längs Fliserydsvägen, Örnebäcksvägen, Kyrkvägen och vidare norrut längs Finsjövägen. Berggrunden i området består framför allt av granit längs Emån, och en sammansättning av kvarts, fältspat och glimmer i övriga delar av samhället. Landskapet är varierat mellan slätter och mer kuperade områden, där istidens spår kan visa sig genom flera väldiga stenblock eller bergsväggars som formats av isen eller förflyttats med den.

I det stora hela omtalas Fliseryd som en jämn skogstrakt¹². Markförhållandena kan delas in i söder och norr om Emån, där landskapet söder kännetecknas av en jämn terräng med en total avsaknad av sjöar. Landskapet norr om Emån är däremot småbergigt och sjörik. Skogen upptar den största delen av markytan i orten, med inslag av jordbruksmark och ängar.

Fliseryd har en tydlig grönstruktur, med tätare skog i väst och odlingslandskap med inslag av blandskog i öst. En sammanhängande grön korridor sträcker sig tvärs över Fliseryds centrala delar. Norra delarna av Fliseryd har också en tydlig karaktär med blandskog i anslutning till Emån och Jungnerholmarna.

Emån och dess närliggande natur omfattas med ett naturskydd för att främja att den biologiska mångfalden bibehålls, ett så kallat *Natura 2000-område*. Natura 2000- områden är en viktig grund för att bevara ett representativt urval av naturmiljöer i Sverige. Emåns vattensystem är ett av de viktigaste i Sverige, på grund av dess biologiska och strukturella artrikedom. Ett stort antal nationellt rödlistade arter finns bland växt- och djurlivet längs ån, och är mest relevant för ett flertal arter av invertebrater (rygggradslösa djur) och för fiskfaunan. Det finns ett trettiofem fiskarter i Emån med främst arter som mal, lax, öring och flodpärlmussla.

Natura 2000- områden utses med stöd av två EU-direktiv: fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Natura 2000- områdets syfte är att bevara den värdefulla naturen, men innebär inget generellt stopp för markanvändningen eller utveckling av området.

12) *Historik över Fliseryds socken, 1979*

SAMHÄLLELIGA FUNKTIONER

Centrum

I Fliseryd infinner sig känslan av att befinna sig i centrum främst kring korsningen vid Åbyvägen och Kyrkvägen. Här finns ICA, det gamla bageriet, det gamla kontoret för Häradsparbanken, Fliseryds pizzeria, gym, busshållplats, samt den största delen av Fliseryds flerbostadshusbebyggelse. Bebyggelsestrukturen här är till stor del placerad i gatuliv och är strukturerad på ett centrumlikt sätt där kontakt skapas mellan gatan och bebyggelsen. Även platsen kring Fliseryds kyrka upplevs som en typ av centrum, men mer av kulturella och historiska skäl än funktionella.

Ica Nära utgör en del av Fliseryds centrum.

Bostadsområden

Fliseryd är till största del ett villasamhälle, men på vissa ställen finns flerbostadshus uppförda i två plan. Flest människor bor det i det område som pekats ut som centrum och väster om Kyrkvägen och Hantverkarvägen.

Verksamhetsområden

Inom Fliseryds samhälle finns inget större verksamhetsområde. I samhällets nordöstra del finns företaget Compo AB:s lokaler. Compo utvecklar och producerar sandwichsystem/byggsystemprodukter för hållbar utveckling som används inom transport, järnväg, sjöfart, flyg, bygg och kommunikationsindustrin. Företaget har cirka 21 anställda. Det Fliserydregistrerade företag som har flest anställda och därav är viktigt för bygden är AB CA Cedergren. Här finns 78 anställda personer som på olika sätt arbetar i Sveriges största äggproducerande företag. Produktionen finns beläget vid Örnebäck knappt 5 km söder om Fliseryd.

Bild från Compos verksamhet. Foto: Compo AB.

*AB CA Cedergrens äggproduktion utgör en stor arbetsplats i Fliseryd.
Foto: AB CA Cedergren*

Strax sydöst om Fliseryd har vindparken Åby-Alebo börjat etableras, och planeras att gå i drift i slutet av 2021. Vindparken omfattas av 36 vindkraftverk och är en viktig del i utbyggnaden av vindkraften i södra Sverige. Vindparken bidrar inte bara till elförsörjningen utan är också ett lyft för bygden runt omkring med nya arbetstillfällen.

I Fliseryd är jord- och skogsbruket fortfarande viktigt, och övriga lokala verksamheter på orten är bland annat Stjärnamo Kyckling AB och Kvillens Fönsterhantverk.

Vindpark Åby-Alebo som planeras ha driftstart i december 2021. Foto: AF-gruppen

Lokala företagare; till vänster: Stjärnamo Kyckling AB, foto: Land, LRF Media.

Till höger: Kvillens Fönsterhantverk. Foto: Kvillens Fönsterhantverk

Jord- och skogsbruket är en viktig areell näring i Fliseryd. Foto: Pixby

Offentlig verksamhet

I Fliseryd finns offentlig verksamhet i form av en nybyggd skola (2020) för skolklasser F-6, förskola, samt äldreboendet Ekåsa. Vid skolan finns det en sporthall och bibliotek. I samhället finns det också en station med räddningstjänst.

Fliseryds nya skola som invigdes hösten 2020.

Till vänster: Fliseryds förskola. Till höger: Ekåsa servicebus med äldreboende och träffpunkt.

Handel och service

I centrum finns en ICA-butik och en pizzeria. I Fliseryd finns också en mängd olika företag inom hantverksyrken och jordbruk. I anslutning till ICA-butiken finns *Servicepunkt Fliseryd*. Servicepunkten är en viktig

mötespunkt i Fliseryd som innefattar ett café och lånedator med tillgång att söka information och få hjälp med bland annat betaltjänster. Det går också att ta del av aktuell kommunal information, e-tjänster och turism. Servicepunkten drivs enligt ett samarbetsavtal mellan Mönsterås kommun, Fliseryds Sockens Samhällsförening, ICA-nära och fastighetsägaren, och invigdes våren 2014.

Invigning av Servicepunkt Fliseryd 2014. Foto: Fliseryds Sockens Samhällsförening.

Fritid och rekreationsområden

I Fliseryd finns gott om möjligheter att röra sig i en rekreativ miljö. Det forna industriområdet Jungnerholmarna omvandlades i slutet av 90-talet till ett strövområde med stigar, iordningställda grillplatser, bänkar och möjligheter till bad. Här finns även ett antal ställplatser tillgängliga för allmänheten.

I anslutning till Jungnerholmarna ligger *Patron Gustafs Trädgård*. I början på 1900-talet anlade patron Gustav Johansson ett boningshus med en trädgård vid Kvillegärde gård, där ca 400 fruktträd planterades. Boningshuset brann ner 1908, och på stengrunden som blev kvar byggde samhällsföreningen 2017 en paviljong. Samhällsföreningen sköter idag trädgården med tillhörande paviljong och bagarstugan, det hus som finns kvar från Kvillegärde gård. Samhällsföreningen driver under somrarna ett välbesökt söndagscafé i bagarstugan och anordnar aktiviteter som exempelvis musikunderhållning och fester. Trädgården är öppen för allmänheten, och både skolan och kyrkan nyttjar området regelbundet i sina verksamheter.

Bagarstugan och paviljongen i Patron Gustafs Trädgård. Paviljongen, som byggdes 2017, har byggts upp på den gamla stengrunden.

I anslutning till Emån vid Jungnerholmarna och Patron Gustafs trädgård finns Sportfiskeklubbens lokal och verksamhet som bland annat bedriver fiskecamp under somrarna.

Genom Fliseryd sträcker sig bland annat Mönsteråsleden, en vandringsled som sträcker sig genom hela kommunen. En lokal vandrarrupp anordnar bland annat vandringar på olika platser i Fliseryd med omnejd.

Vid Fliseryds skola finns en sporthall. Öster om skolan, bakom Ekåsa äldreboende, finns idrottsplatsen med fotbollsplan med tillhörande löparbana. Det finns även ett elljusspår i anslutning till idrottsplatsen. I centrala samhället finns en äldre tennisbana och en grusad plan som vintertid kan spolas för skridskoåkning.

Strax nordost om tätorten har Jaktskytteklubben sin verksamhet, där bland annat träning erbjuds inför tävling, för jägare, eftersöksjägare eller för de som ämnar ta jägarexamen.

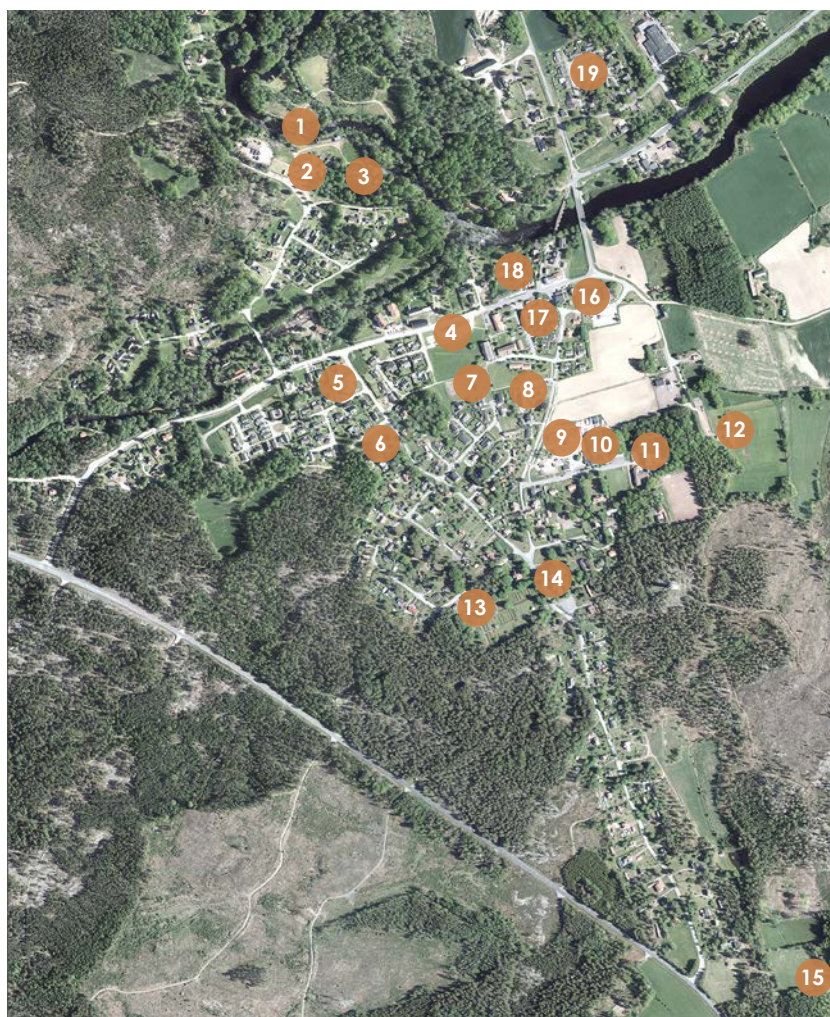
Kultur och nöjen

I den södra delen av Fliseryd finns en hembygdspark. Området togs i bruk som hembygdspark i slutet av 50-talet, men redan år 1941 bildades Fliseryds hembygdsförening. I den pittoreska miljön kring hembygdsparken finns gamla byggnader som flyttats hit från andra delar av samhället. Varje år ordnas midsommarfirande i hembygdsparken och hantverksmarknad och julmarknader har anordnats i parken.

Fliserydsdagen har anordnats varje år sedan 1998, och har på senare år anordnats vid idrottsplatsen. Fliserydsdagen anordnas på initiativ och samarbete mellan olika föreningar i samhället.

Sammanfattning samhälleliga funktioner

1. Jungnerholmarna
2. Fiskecamp och ställplatser
3. Patron Gustafs trädgård
4. Busshållplats
5. Räddningstjänst
6. Lekplats
7. Grusplan, tennisbana
8. Förskola
9. Skola
10. Sporthall och bibliotek
11. Äldreboende
12. Idrottsplats
13. PRO
14. Fliseryds kyrka och församlingshem
15. Hembygdspark
16. ICA Nära Fliseryd
17. Gamla kommunhuset, Gym
18. Pizzeria
19. Lekplats

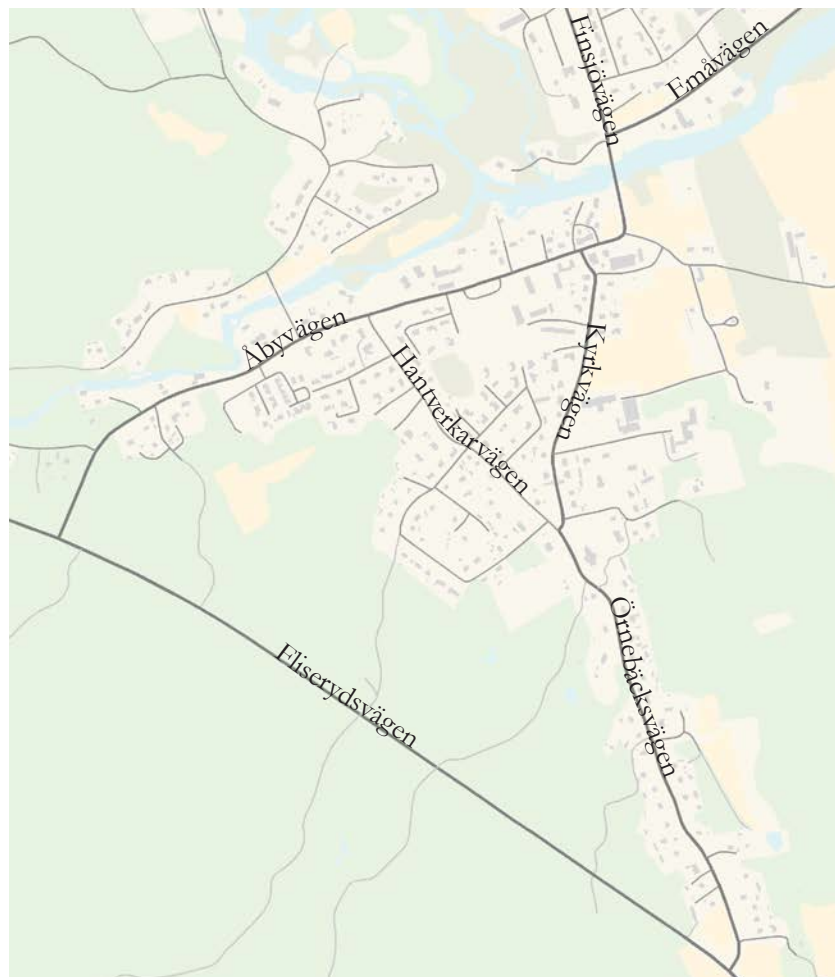

TRAFIKMÖNSTER

Vägstruktur för bilar

Fliseryds gatunät är relativt intakt om man ser bakåt i tiden. Samhället växte fram under första delen av 1800-talet där vägarna till Mönsterås, Oskarshamn, Finsjö och Ruda möttes. Här finns samhället kvar med bibehållen struktur än idag.

Fliseryds huvudsakliga vägnät består av väg 648 som korsar samhället i nord- sydlig riktning. I söder ansluter den till Fliserydsvägen (641). Genom samhället mot norr heter vägen Örnebäcksvägen och vidare förbi kyrkan övergår den i att heta Kyrkvägen. I norr når vägen fram till den korsande väg 646. Väg 646 sträcker sig genom samhället i öst-västlig riktning och heter Åbyvägen. I väster ansluter den till Fliserydsvägen (641). I öster, efter att ha korsat Emån övergår vägen i att heta Emåvägen och leder till sist ut på E22 strax norr om Påskallavik.

Från Fliseryds centrala delar sträcker sig även Finsjövägen, eller väg 649, mot Finsjö i norr och småningom till riksväg 47. Vid Fliseryds kyrka delar sig Kyrkvägen (648) i ett vägskal. Tar man till vänster i trevägskorsningen leds man in på Hantverkarvägen som till sist når Åbyvägen (646). Kyrkvägen, Hantverkarvägen och Åbyvägen skapar tillsammans med triangel med starka målpunkter för samhället i två av dess hörn: kyrkan och centrum med mataffären. Gatusträckningarnas uppbyggnad skapar en tydlig bystruktur.

Fliseryds mindre gator och villavägar matas från Kyrkvägen, Åbyvägen och Hantverkarvägen. Bostadsområdena norr om Emån matas från Finsjövägen, Kvillegärdevägen och Patron Gustavs väg.

Vägstrukturen i Fliseryd visar hur de större vägarna möts från olika håll, och knyts samman i en tydlig central kärna, och ger en sammanhållen fysisk struktur.

Kollektivtrafik

Mellan Fliseryd och Mönsterås går landsvägsbussar med ca 10-13 avgångar åt varje håll varje dag, fram till kl. 18.00 på kvällen. På lördagar och söndagar finns det ett par avgångar att välja varje dag. Mellan Fliseryd och Oskarshamn finns det ungefär 6 avgångar på vardagar,

och ungefär lika många mellan Högsby och Fliseryd. Vill man åka från Fliseryd till Kalmar är det snabbaste sättet att byta buss i Mönsterås mot Kalmar. Hela resan tar då ca 1h och 20 min.

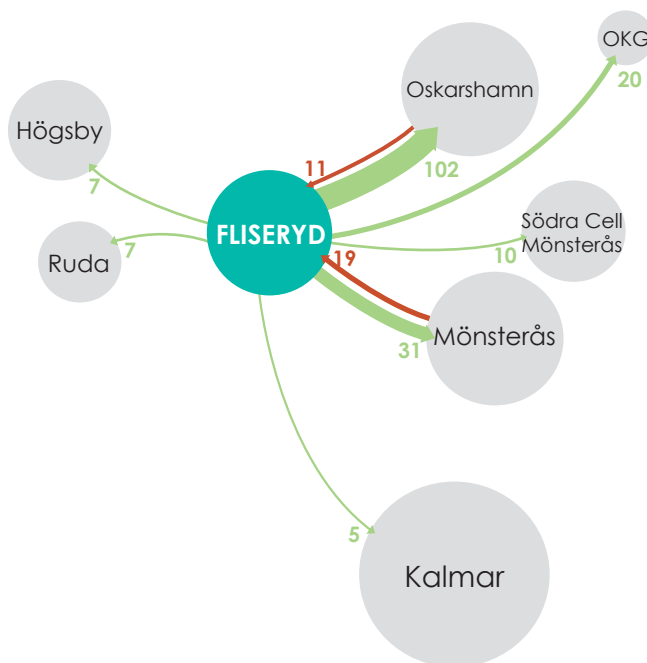
Gång- och cykeltrafik

Inom Fliseryd samhälle finns gång- och cykelbanor skilda från bilvägen, främst längs Åbyvägen, Kyrkvägen och delar av Finsjövägen. Det finns inget sammanhållande cykelnät inom Fliseryd, och det är en brist på säkra gång- och cykelbanor skilda från bilvägen i övriga Fliseryd, och till och från närliggande byar.

Pendling

Statistik från Region Kalmar 2020 visar in- och utpendlingsmönster för Fliseryd. Statistiken visar att det finns en tydlig utpendling, främst till arbetsmarknadsregionen i Oskarshamn. Ungefär 180 förvärvsarbetare bor i Fliseryd och arbetar på annan ort. Utpendlarna arbetar främst i Oskarshamn, OKG i Oskarshamn, Mönsterås bruk eller i Mönsterås.

Inpendlingen däremot är betydligt mindre. Ungefär 30 personer pendlar in till Fliseryd, framför allt från Oskarshamn och Mönsterås.

Grafik över in- och utpendlingsmönster för Fliseryd. Siffrorna visar antalet förvärvsarbetare som pendlar per dag. Baserat på statistik från Region Kalmar, 2020.

FOLKLIV

Folklivet på en ort speglas av hur samhällets funktioner och offentliga rum används och nyttjas, och vart människor rör sig i samhället. En ort kan ha ett aktivt folkliv med mycket liv och rörelse, eller ett mer passivt folkliv där samhället är lugnt och stillsamt. Som tidigare konstaterat har Fliseryds identitet under flera sekel präglats av industrin och varit en plats där arbetet funnits närvarande, men som successivt övergått till att Fliseryd numera kännetecknas som en typisk boendeort där arbete istället finns på annan ort. Samhället nyttjas och används främst av Fliserydsborna själva, med ett begränsat utbud av aktiviteter eller sysselsättning för besökare utifrån. Fliseryd har ett väl verksamt föreningsliv, och därmed ett mer aktivt folkliv under kvällar och helger.

Under vardagar skapas en tydlig dagspuls framför allt kring skolan och förskolan, där det uppstår mycket liv och rörelse. Även vardagliga aktiviteter som matvaruinköp eller biblioteksbesök genererar rörelse i samhället under dagen. Den centrala busshållplatsen, Fliseryd centrum, är en viktig målpunkt för de som nyttjar kollektivtrafiken för att ta sig till skola eller arbetsplats på annan ort. Kring hållplatsen skapas en daglig puls, särskilt under pendlingstimmarna på för- och eftermiddagarna. Liv och rörelse är under dagtid koncentrerad till Kyrkvägen.

De delar av Fliseryd som genererar mest liv under kvällen är området vid ICA, gymmet, idrottsplatsen med fotbollsplanen sommartid och sporthallen under vinterhalvåret, där flera av Fliseryds föreningar håller till. Det finns goda rekreationsmöjligheter vid Jungnerholmarna eller elljusspåret vid idrottsplatsen, och det är framför allt kring Jungnerholmarna det uppstår rörelse på kvällar och helger. Under sommarhalvåret frambringas en helt annan nivå av liv och rörelse här, då platsen även kan erbjuda badplats, fiskecamping, ställplatser. Vid Patron Gustafs Trädgård finns en betydligt stor del av de aktiviteter som anordnas under sommaren, bland annat bedriver samhällsföreningen caféverksamhet i Bagarstugan.

Exempel på årligt återkommande evenemang i Fliseryd är Fliserydsdagen, hantverksmarknad och valborg/midsommarfirandet i Hembygdsparken.

Föreningsliv

Fliseryd har ett brett och rikt föreningsliv. Bland många föreningar finns Fliseryd sockens samhällsförening, Fliseryds hembygdsförening, Fliseryds IF, Fliseryds IBK (som fr.o.m. 2021 är sammanslaget med Fliseryds IF), Emådalens Svett & Press, Fliseryds jaktskytteförening, Fliseryds sportfiskeklubb, Fliseryds PRO-förening, Fliseryds motorklubb

m.m. Den ideella kulturen i Fliseryd har visat sig stark bland annat i bygget av sporthallen 2001, där många av ortens föreningar gick ihop och tillsammans byggde den sporthall som önskades av ortsborna. Andra exempel är Fliserydsdagen som arrangeras av olika föreningar, söndagscaféet i Bagarstugan som drivs av samhällsföreningen och midsommarfirande och hantverksmarknader som drivs av hembygdsföreningen.

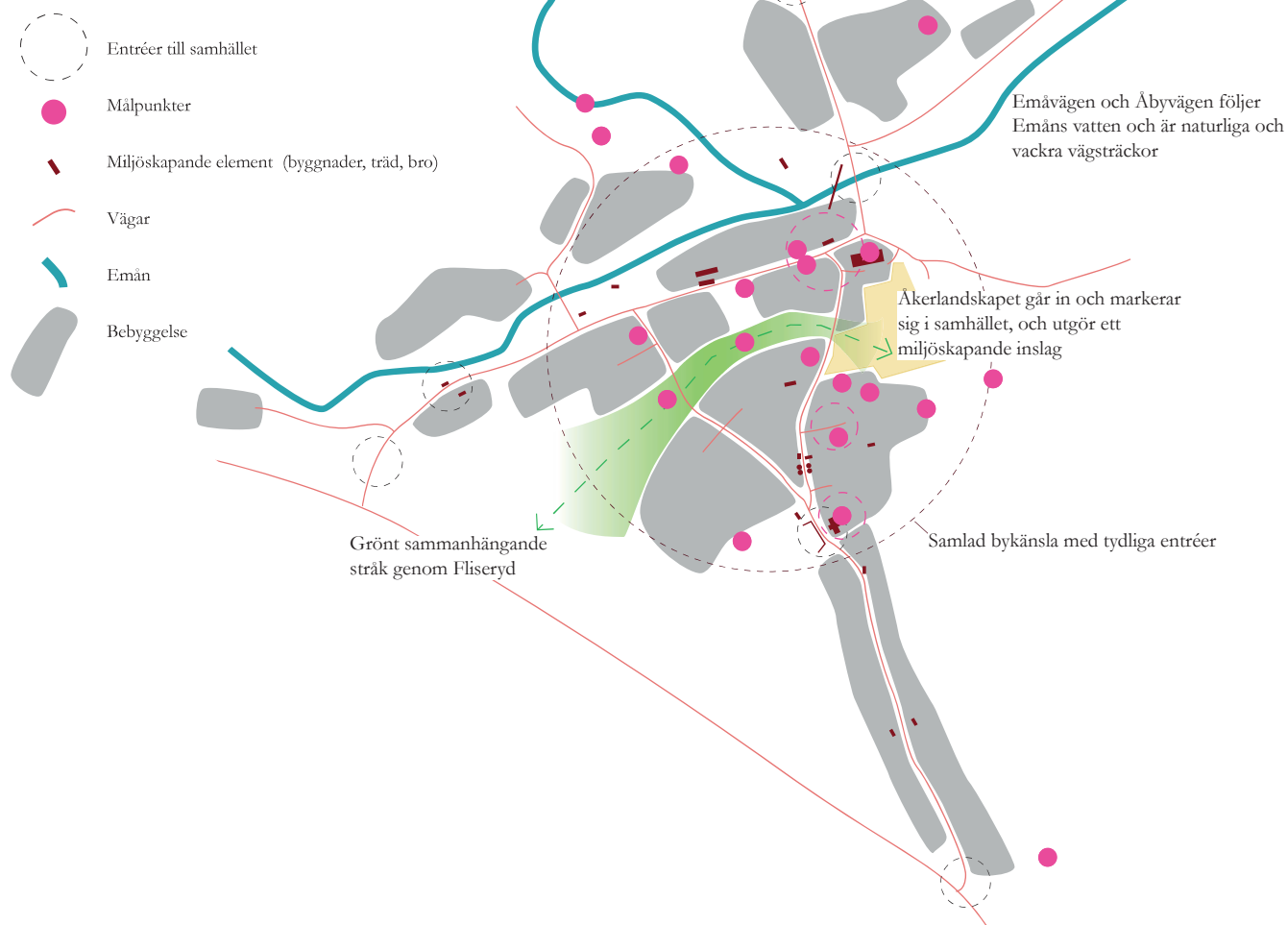
Midsommarfirande i Hembygdsparken 2019. Foto: Fliseryds Hembygdsförening.

Till vänster: Fliseryds IBK (numera Fliseryds IF). Foto: Barometern. Till höger: Lilla Vasaloppet som anordnades vid idrottsplatsen i februari 2021. Foto: Camilla Berkeby.

HUVUDSTRUKTURER

TECKENFÖRKLARING:

Fliseryd är uppbyggt där vägarna mellan Mönsterås, Oskarshamn, Finsjö och Ruda möts. Fliseryds historia har präglats av kopplingarna till ån, inte minst genom industrin. Idag finns det dock inte mycket industri kvar i samhället och det upplevs mest som en lantlig idyll med koppling till jord- och skogsbruk. Emån har en stor betydelse för orten, och utgör en bärande del av samhället. Ån är närvarande i stora delar av Fliseryd, där man både kan se och höra åns forsande vatten. Trots åns närvaro utgör den ingen barriär för samhället eftersom det finns flera brokopplingar som möjliggör ett fritt rörelsemönster i samhället.

På föregående sida illustreras Fliseryd utifrån ortens fysiska huvudstrukturer. Det finns tre tydliga entréer till samhället där huvudstrukturen i vägnätet bildar en trattliknande form, med bebyggelsen som omfamnar och följer vägstrukturen. Samhället omringas av skogslandskap i söder, väster och norr, medan åkerlandskap öppnar sig österut och längs Emån. En grön korridor sträcker sig mitt i samhället från väst till öst.

MITT FLISERYD

MITT FLISERYD - MEDBORGARDIALOG

Ortsanalysen för Fliseryd grundar sig dels på platsbesök och analys av den fysiska strukturen, men också till stor del av medborgardialoger. Invånarnas erfarenheter, kunskap och upplevelser av Fliseryd är en viktig komponent i analysen av samhället. För att få en stor bredd har tre olika metoder använts i medborgardialogen; enkäter, workshops och djupintervjuer. Kunskapsunderlaget från medborgardialogen ligger som stor del till grund för de analyser och slutsatser som gjorts i arbetet, och som resulterat i de strategier som tagits fram.

En första träff för medborgardialogen var planerad till den 16 november 2020. På grund av den rådande pandemi som pågick under tiden fick dialogen göras om, och istället genomfördes en digital medborgardialog 11-16 november 2020. Den andra träffen för medborgardialog genomfördes vid två tillfällen, den 17 juni och 21 juni 2021. Medborgardialogen var öppen för alla som visat intresse att delta, men på grund av pandemin fick antalet deltagare begränsas till max 50 personer per tillfälle. I de djupintervjuer som genomförts har människor med olika bakgrund, kön och ålder valts ut för att få ta del av samhället ur olika perspektiv.

Intervjuer

För att kunna förstå vad Fliseryd är för ort har djupintervjuer genomförts med olika personer som har en koppling till samhället, bland annat med politiker, näringslivsutvecklare, representanter för skolverksamheten, representanter för olika föreningar i Fliseryd, verksamhetsutövare och ordsbor. Utöver dessa intervjuer har även en gruppintervju med elever i årskurs 4-6 genomförts för att utöka barnperspektivet ytterligare. Åldersspannet hos de intervjuade har varit mellan 10 och 76 år.

Intervjuerna har hållits öppna, och kan ses mer som en öppen diskussion som utformats utifrån vem personen som intervjuats är, vad den gör och vilken roll i samhället den har. I gruppintervjuerna med eleverna fick de individuellt svara på frågor kring deras känslor och tankar om Fliseryd som ort, för att sedan diskutera svaren tillsammans i grupp.

Sammanlagt har 24 intervjuer genomförts, där de flesta utfördes i vecka 43, 2020.

MITT FLISERYD!
-Välkommen till en digital medborgardialog!

10-16 nov 2020

**Välkommen till medborgardialog 1 i arbetet med
ortsanalysen för Fliseryd!**

På grund av den pågående pandemin blir denna dialog digital istället för ett fysiskt möte. Medborgardialogen är en viktig del av vårt arbete, och ligger till grund för de strategier som tas fram för Fliseryd.

Dialogen består av fyra delar. Inledningsvis kan ni se på en presentationsfilm, där vi förklarar vad en ortsanalys är, varför vi gör en ortsanalys, de globala trender som påverkar vårt samhälle samt vilka framgångsfaktorer som ligger på en attraktiv

Utsnitt från den digitala medborgardialogen som genomfördes i november 2020.

Medborgardialog 1, 11-16 november

Det första mötet var tänkt att hållas den 16 november. På grund av den pågående pandemi som spred sig i samhället, framför allt under hösten 2020, togs beslutet att ställa in den fysiska träffen. Istället arbetades en digital dialog fram som fanns tillgänglig 11-16 november. På den digitala sidan fanns en video där presentationen för kvällen lades ut. I den presenterades vad en ortsanalys är och syftet med att ta fram en sådan. I presentationen beskrevs också vilka globala trender och framgångsfaktorer det finns för att skapa en attraktiv livsmiljö. Sidan innehöll sedan de övningar som skulle göras på den fysiska träffen. Det var två enkätövningar och en kartövning. Skillnaden mellan den fysiska dialogen och den digitala är att samtliga övningar skedde enskilt, och gruppövningen med tillhörande diskussioner dessvärre uteblev.

Medborgardialog 2, 17 och 21 juni 2021.

Den 17 och 21 juni 2021 hölls den andra medborgardialogen, den första fysiska träffen med medborgarna. Mötet inleddes av kommunalråd Anders Johansson, som hälsade välkomna. Därefter tog arbetsgruppen över och presenterade projektet, vad en ortsanalys är och syftet med att ta fram en sådan. Arbetsgruppen berättade även om olika globala trender som påverkar samhällsutvecklingen, framgångsfaktorer för en attraktiv livsmiljö och vad det är som gör att människor trivs på en plats. Detta för att ge invånarna ett kunskapsunderlag till kommande idéverkstad. Sedan presenterades resultatet från den digitala dialogen, en sammanfattning av intervjuerna samt analyser av den fysiska strukturen i Fliseryd. Arbetsgruppen presenterade ett förslag på de strategier som hade arbetats fram.

Dialogen fortsatte sedan med en workshop, en idéverkstad där deltagarna i grupper om fyra fick diskutera ortens utveckling. I den digitala dialogen låg fokus på att insamla synpunkter på hur invånarna upplever Fliseryd- vilka platser som är vackra, vilka miljöer som kan förbättras, vilka landmärken som finns osv. Utifrån resultaten, intervjusvar och analysen av den fysiska strukturen valdes två områden ut som låg till grund till idéverkstaden; Jungnerholmarna och Patron Gustafs trädgård samt den stora gräsytan mitt i orten, söder om Åbyvägen. Grupper om 4-5 personer arbetade tillsammans kring en karta och diskuterade hur platserna upplevdes idag, hur de kan utvecklas, hur de kan bli mer välkomnande osv. Avslutningsvis presenterade grupperna sina synpunkter för varandra och diskussionerna kunde lyftas till en dialog mellan alla grupper.

Anders Johansson hälsar välkomna till en av träffarna för medborgardialog 2, som delades upp i två mötestillfällen.

Idéverkstad i grupp under en av träffarna i medborgardialog 2.

Enkäter

Under medborgardialog 1 utfördes två enkätundersökningar, en känslövningsövning och en SWOT-analys. I känslövningsövningen fick deltagarna på ett öppet sätt med deras egna ord besvara följande frågor:

- Vad är Fliseryd för dig? Beskriv orten med 5 ord.
- Nämn en speciellt trivsamt plats i Fliseryd.
- Välj en plats med förbättringspotential.
- Vad behöver du för att du ska trivas i Fliseryd?
- Hur önskar du att Fliseryd såg ut om 10 år?
- Hur tror du att Fliseryd ser ut om 10 år?

Syftet att inleda med stämningsövningen var att få igång deltagarnas tankar och känslor som finns kopplade till Fliseryd.

I den andra enkätundersökningen, SWOT-analysen, fick deltagarna svara på vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot som finns i Fliseryd. Sammantaget har varje enkät resulterat i ca 45 svar.

Några av svaren från enkäterna har pekat på platser som ligger utanför området som ingår i ortsanalysen. Framför allt har platser kring Finsjö och längs Emån pekats ut som trivsamma eller landmärken. Även om dessa platser inte inkluderas i ortsanalysen är det ändå viktigt att ta med hur Fliseryd och dess omgivning nyttjas av invånarna.

RESULTAT FRÅN MEDBORGARDIALOGER

Medborgardialogerna har resulterat i en mängd synpunkter, idéer och tankar om Fliseryd. Medborgarnas tankar och upplevelser av orten ligger till grund för bilden av Fliseryd som livsmiljö, och till grund för ortsanalysen. Medborgardialogerna och djupintervjuerna har visat vilken riktning arbetet ska ta.

Följande uppslag redovisar resultaten från de olika övningarna som genomfördes under den första medborgardialogen. Svaren har grupperats och sammanfattats, och ju större text som visas, desto högre svarsfrekvens fick vi från medborgarna.

Känsloövning

Vad är Fliseryd för dig?

Känsloövning

Nämn en speciellt trivsamt plats för dig

Jungnerholmarna

Björkvallen

Kvillegärde

Bagarstugan

Känsloövning

Välj en plats med förbättringspotential

Gräsplanen vid busstationen

Jungnerholmarna

Gamla bageriet/ centrum

Handikappbryggan ovanför gamla bron

Hela samhället

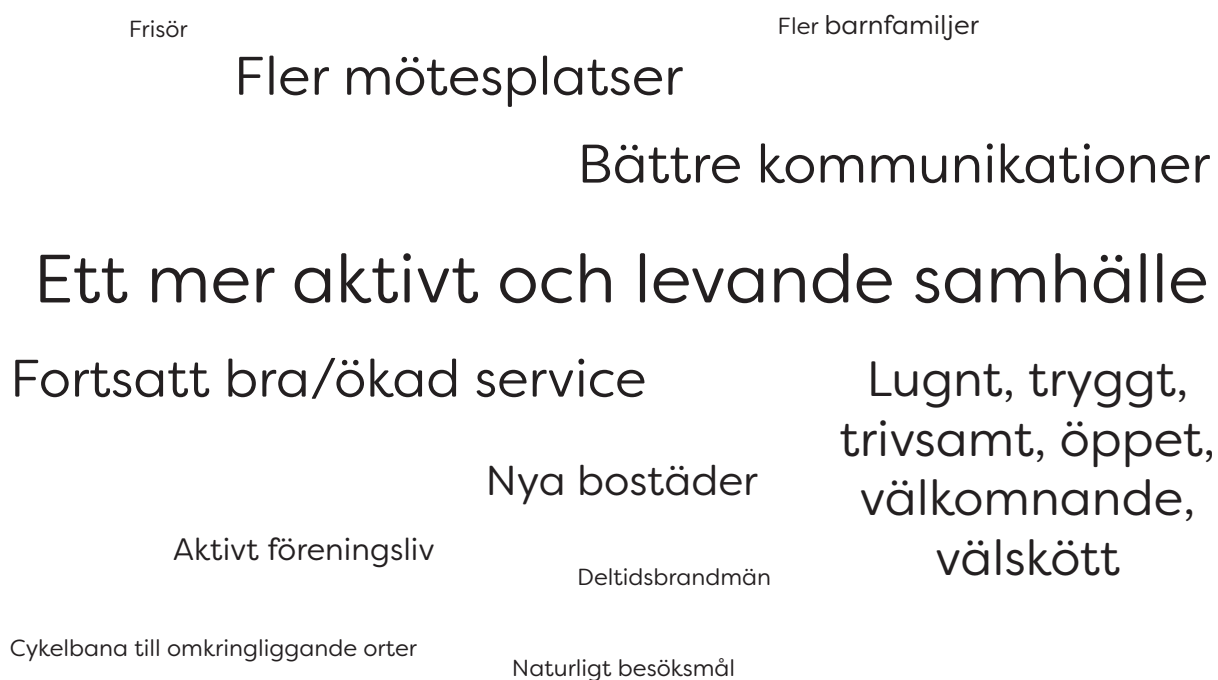
Hembygdsparken

Känsloövning

Vad behöver du för att du ska trivas i Fliseryd?

Känsloövning

Hur önskar du att Fliseryd ser ut om 10 år?

Känsloövning

Hur tror du att Fliseryd ser ut om 10 år?

Växande, livfullt, aktivt,
glad gemenskap,
nyinflyttade barnfamiljer

Ganska sig likt

Förfallande, mindre service, otryggt

Mer nybyggnation

Om det inte byggs mer blir det svårt för människor att stanna i byn

Resultaten från känsloövningen ger en indikation på att Fliserydsborna generellt har många positiva känslor kopplade till orten. Fliseryd är för många en trygghet och hemma med känsla av gemenskap och tillhörighet. En speciellt trivsamt plats är Jungnerholmarna, som svarades nästan uteslutande av samtliga deltagare. Samtidigt är Jungnerholmarna en av de platser som har störst förbättringspotential, tillsammans med centrum, området kring det gamla bageriet och den stora gräsytan söder om Åbyvägen. Affären och aktiviteter är viktiga för orten, och en önskan om bättre bussförbindelser. Det finns en önskan om att få ett mer aktivt och levande samhälle, fler mötesplatser, fortsatt bra och ökad service, bättre kommunikationer samt ett lugnt, tryggt, trivsamt, öppet, välkomnande och välskött samhälle. Bilden av Fliseryd om 10 år tros vara ett samhälle som är växande, livfullt, aktivt med glad gemenskap och nyinflyttade barnfamiljer, medan några även tror att Fliseryd kommer vara sig ganska så likt eller till och med förfallande och otryggt med sämre service.

RESULTAT AV SWOT-ANALYSEN

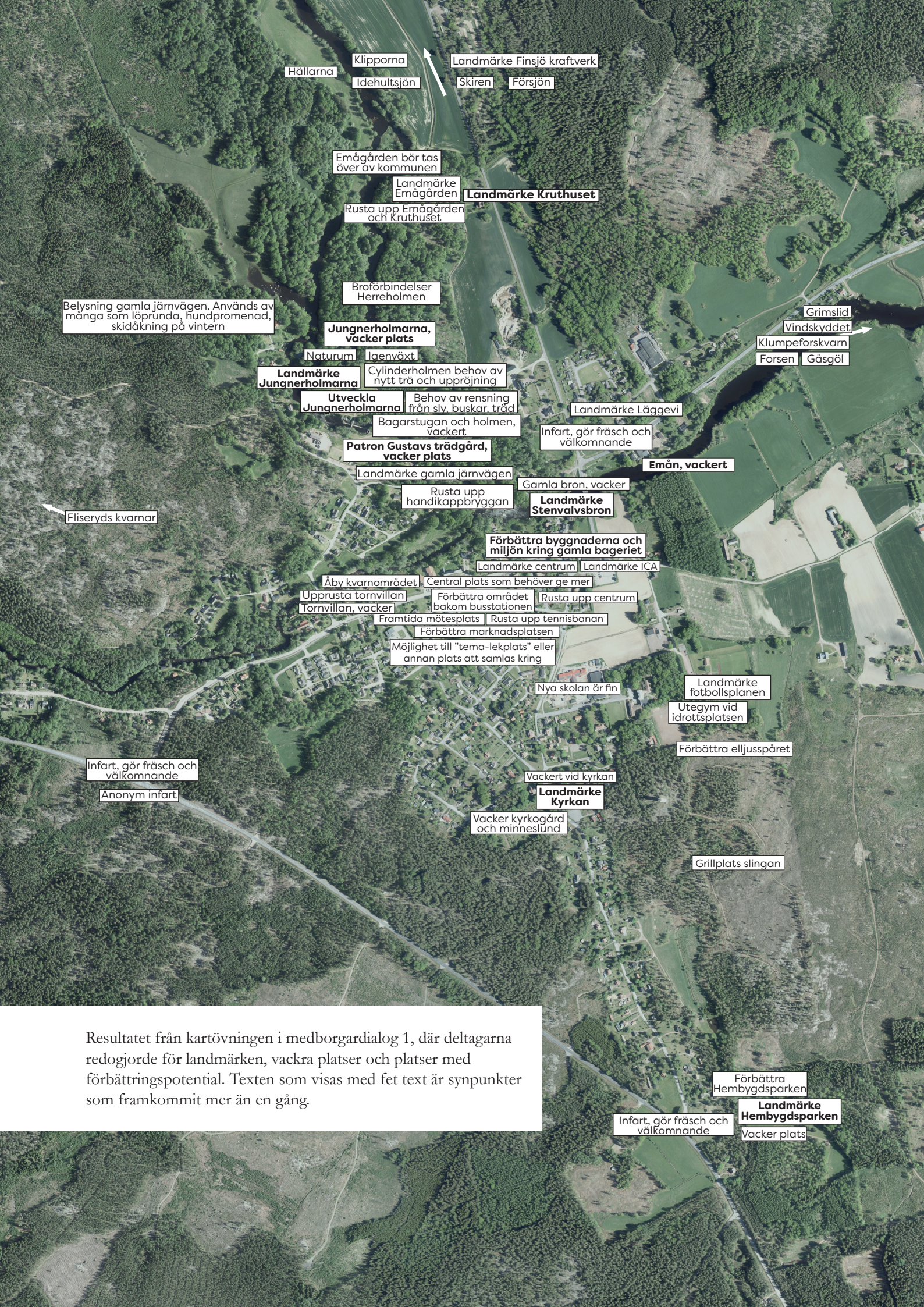
En SWOT-analys (Strength, Weaknesses, Opportunities och Threats) är ett planeringsverktyg där styrkor, svagheter, möjligheter och hot kan kartläggas i en strategisk översyn. Nedan redovisas Fliserydsbornas svar på analysen. Ju större text desto högre svarsfrekvens har vi fått.

STYRKOR Boendemiljön Gemenskapen Vackert Naturen ICA Föreningslivet Pendlingsavstånd Emån Skolan Bra service Företagen	SVAGHETER Misskötta fastigheter Självbild Utbud av arbete och aktiviteter Otydligt centrum Kollektiv- trafiken Ort som glöms bort Avstånd Få hyreslägenheter Mötesplatser för ungdomar
MÖJLIGHETER Naturen Självbilden Besöksnäring vid Emån Närhet till arbetsmarknads- regioner Utveckla företag Mer aktiviteter för barn Öka inflyttning	HOT Brist på engagemang Utflyttning Hamna i skuggan av Mönsterås Nedläggning av verksam- heter Mista ungdomarna Starka grupperingar Kollektivtrafiken Förfallet samhälle

RESULTAT AV KARTÖVNINGEN

I kartövningen i medborgardialog 1 fick deltagarna rita in sina promenadstråk i kartan, för att ta reda på hur invånarna rör sig i samhället. Nedan redovisas kartan med en sammanfattning av alla deltagares svar. Resultatet visar att samhället är tillgängligt och möjligt att ta sig till många platser, utan några tydliga barriärer.

Hällarna

Klipporna

Landmärke Finsjö kraftverk

Idehultsjön

Skiren

Försjön

Emågården bör tas över av kommunen

Landmärke Emågården

Landmärke Kruthuset

Rusta upp Emågården och Krthuset

Broförbindelser Herreholmen

Belysning gamla järnvägen. Används av många som löprunda, hundpromenad, skidåkning på vintern

Jungnerholmarna, vacker plats

Naturum

Igenväxt

Landmärke Jungnerholmarna

Utveckla Jungnerholmarna

Behov av rensning från slv, buskar, träd

Bagarstugan och holmen, vackert

Patron Gustavs trädgård, vacker plats

Landmärke gamla järnvägen

Rusta upp handikappbryggan

Gamla bron, vacker

Landmärke Stenvalvsbron

Förbättra byggnaderna och miljön kring gamla bageriet

Landmärke centrum

Landmärke ICA

Åby kvarnområdet

Central plats som behöver ge mer

Upprusta tornvillan

Tornvillan, vacker

Förbättra området bakom busstationen

Rusta upp centrum

Framtida mötesplats

Rusta upp tennisbanan

Förbättra marknadsplatsen

Möjlighet till "tema-lekplats" eller annan plats att samlas kring

Nya skolan är fin

Landmärke fotbollsplanen

Utegym vid idrottsplatsen

Förbättra elljusspåret

Infart, gör fräsch och välkomnande

Anonym infart

Vackert vid kyrkan

Landmärke Kyrkan

Vacker kyrkogård och minneslund

Grillplats slingan

Förbättra Hembygdsparken

Landmärke Hembygdsparken

Infart, gör fräsch och välkomnande

Vacker plats

Resultatet från kartövningen i medborgardialog 1, där deltagarna redogjorde för landmärken, vackra platser och platser med förbättringspotential. Texten som visas med fet text är synpunkter som framkommit mer än en gång.

SLUTSATS- MEDBORGARDIALOG

Medborgardialogerna med enkäter, intervjuer och idéverkstad har resulterat i och tillfört ett stort kunskapsunderlag till ortsanalysen. Sammanfattningsvis verkar deltagarna i medborgardialogerna ha en överlag positiv självbild av Fliseryd, och det går att ana en stolthet över den egna bostadsorten och en vilja att utveckla samhället och förbättra livsmiljön. Engagemanget i Fliseryd har framställts som starkt, och det verkar framför allt finnas en grupp med starka ideella krafter som verkar för att öka attraktiviteten på orten genom ex. evenemang och aktiviteter.

Flera av deltagarna har uttryckt en positiv öppenhet och gemenskap i Fliseryd, och har framhållit värdet i en liten ort där alla känner alla, och därmed kunna känna sig välkommen på orten. Samtidigt har några deltagare menat att de upplever att samhället är mer slutet och isolerat, där viss gruppering i samhället skapats. Det har framkommit att Emån, Jungnerholmarna med Patron Gustafs trädgård, ICA, skolan, idrottsplatsen och hembygdsparken ses som särskilt viktiga platser som har stor betydelse för Fliseryd som helhet.

Sammanfattningsvis har medborgardialogerna visat på två områden som särskilt pekats ut med förbättringspotential. I den första medborgardialogen pekades den stora gröna ytan i centrum ut som ett område som behöver rustas upp och förbättras. Fliserydsborna anser inte att platsen nyttjas till sin fulla potential, och vill skapa en central plats som genererar mer liv och rörelse, både i den fysiska miljön och med mer aktiviteter. Det andra området som tydligt pekats ut i dialogerna är Jungnerholmarna med omnejd, som både anses vara ett landmärke för samhället, en vacker plats för natur och rekreation samt ett område med förbättrings- och utvecklingspotential.

I den andra medborgardialogen fick deltagarna titta närmare på de två utpekade områdena, där de fritt fick skissa på hur områdena kan utvecklas. Dialogerna genererade många synpunkter som framför allt visade en önskan om mer liv och rörelse på de båda platserna, med möjlighet till ännu fler mötesplatser, mer aktiviteter och nya bostäder.

Överlag har det funnits en stor samsyn hos Fliserydsborna under medborgardialogerna, och en enighet gällande framförda synpunkter och föreslagna åtgärder.

SLUTSATS

ANALYS AV FLISERYD

Kunskapsunderlaget som legat som grund för analyserna är de globala trender som påverkar samhällsutvecklingen i stort, grundläggande fakta och historia om Fliseryd, medborgardialogerna samt arbetsgruppens analys av samhällets fysiska strukturer.

Ortsanalysen har visat att Fliseryd utgör en oas för boende och naturupplevelser. Många människor som bor i Fliseryd har sin utgångspunkt som boende på orten, medan man kanske arbetar eller studerar på annan närliggande ort. Oasen för boende blir en trygghet, ett hem, där livsmiljön blir oerhörd viktig. Fliseryd är omgiven av unik och vacker natur, främst vid Jungnerholmarna, längs Emån och miljön som omger bostadsorten. Natur som nyttjas och beundras av de boende, men som har stor potential att exponeras även för besökare.

Fliseryd har en stark sammanhängande fysisk struktur, som bildar en naturlig central kärna. I Fliseryd finns en närhet till det mesta, och orten har många målpunkter som med enkelhet går att nå till fots. Det finns många mötesplatser på orten. Idrottsplatsen där Fliseryds IF har sin föreningslokal, som också kan användas som samlingslokal. Här är också utgångsplats för elljusspåret som går i skogen bakom Ekåsa. Ekåsa har en träffpunkt för evenemang och aktiviteter. Fliseryd servicepunkt och ICA bidrar till en plats för både spontana och planerade möten. Hembygdsparken som bidrar med olika evenemang och olika traditionsfirande. Den nybyggda skolan är en viktig plats för alla barn- och ungdomar på orten, men här finns också bibliotek och sporthall. Kyrkan är en viktig mötesplats i många sammanhang, men framför allt genom livets olika skeden och är en trygg plats för firande och sorg. Kyrkan anordnar också aktiviteter och evenemang som bidrar till liv på orten. Sist men inte minst finns området vid Jungnerholmarna och Patron Gustafs trädgård. Här finns ett uteklassrum, vandringsstigar, bagarstuga och paviljong för bland annat caféverksamhet och olika evenemang. Det finns därmed väldigt många platser som är väl fungerade mötesplatser i orten.

Fliseryd är en ort på framfart. Samhället har haft en befolkningsökning det senaste decenniet, med en inflyttningstrend att barnfamiljer vill flytta till Fliseryd. Med bland annat en ny fin skola, väl fungerande service, brett föreningsliv och närhet till vacker natur finns bra förutsättningar för en attraktiv miljö, som allt fler kan välja att söka sig till, stanna kvar i, eller återkomma till. Fliseryd kan på så vis ha blivit den nya familjeorten.

Fliseryds strategiska geografiska läge, mellan Mönsterås, Oskarshamn och Högsby är ytterligare en faktor som bidrar till att många väljer att bosätta sig på orten. Många Fliserydsbor ser fördelar med att bo nära till

flera bostadsmarknadsregioner. Men med pendlingsavstånd ökar krav på väl fungerande kommunikationer och framför allt på kollektivtrafiken. Många Fliserydsbor upplever en bristfällig kollektivtrafik, med få bussar som trafikeras.

Fliseryd är en tätort med kontinuitet, där ursprunget grundar sig i skogs- och jordbruket som sedan utvecklades till en industriort. Det finns en trygghet i det ärvda, och Fliseryd är således en självklar boendeplats för många av invånarna. Fliseryd är en samlad ort, som vuxit fram längs Emån och kring kyrkan. Emån utgör en stor identitetsskapande faktor för bygden och har haft stor betydelse för orten i alla år. Dels som kraftkälla till de olika industrierna men också källa till olika naturupplevelser och rekreation.

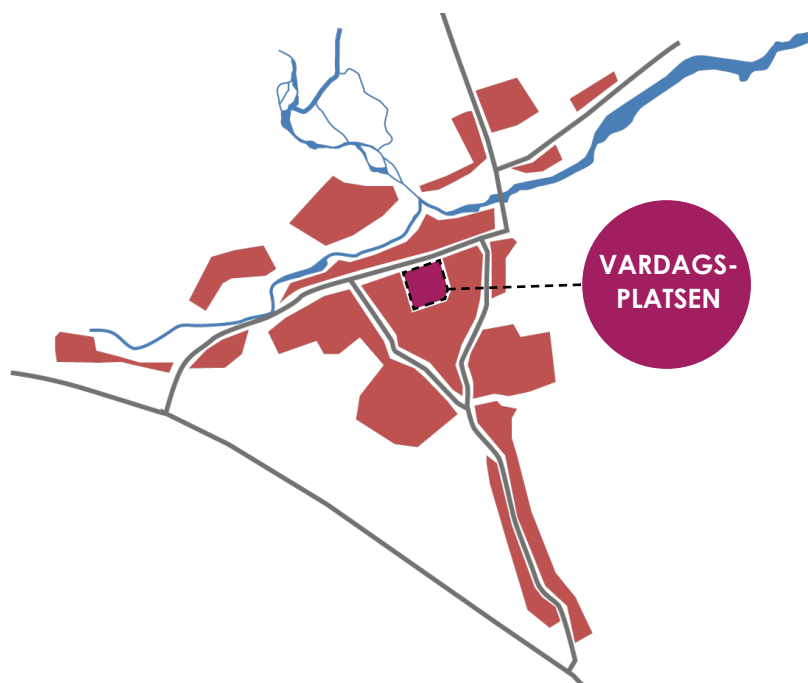
Analysen av den fysiska strukturen har visat att Fliseryd är omgivet av skog och åkerlandskap, där Emåns närvaro genomsyrar hela samhället. Bebyggelsen sluter samman och bildar trygga rum för lek och rekreation.

STRATEGIER

Följande föreslagna strategier bedöms kunna bidra till att stärka livsmiljön i Fliseryd. Strategierna grundar sig i människors upplevelser och känslor till sin bostadsort, i det som är bra och det som saknas, och i analyserna av Fliseryds fysiska struktur. Strategierna syftar till att vara ledstjärna i all utveckling av den fysiska livsmiljön i Fliseryd. En handlingsplan har tagits fram som är kopplade till strategierna, och föreslås genomföras för att uppnå strategiernas syften. De två strategierna har pekats ut som mest utslagsgivande, och bedöms ha möjlighet att ge fler synergieffekter för Fliseryds utveckling.

För att livsmiljön i Fliseryd ska kunna stärkas krävs att kommunen, föreningsliv, näringsliv och Fliserydsborna tillsammans arbetar gemensamt mot ett mål: att utveckla en bättre livsmiljö.

UTVECKLA VARDAGSPLATSEN - MITT I BYN!

Ytan mitt i byn där bland annat de förfallna tennisbanorna och grusplanen finns, har stor potential att knyta samman Fliseryd och Fliserydsborna ännu mer, varje dag. Platsen finns mitt i byn i det gröna stråk som sträcker sig genom samhället mellan skogen i väster och åkerlandskapet i öster. Den är väl synlig och kan nås från stora delar av Fliseryd utan att större vägar behöver passeras. Platsens synlighet skapar chans för upplevelse av mer liv, gemenskap och trygghet. På platsen finns redan idag en tradition av att samlas. På de tomma gräsytorerna har bland annat cirkus och andra tillfälliga arrangemang ordnats.

Platsen är den bäst lämpade för placeringen av en stor-lekplats i Fliseryd. Med en stor-lekplats här blir platsen befäst som vardagsplats för Fliserydsborna. I medborgardialogen har det framkommit önskemål om andra aktiviteter som också kan placeras här. Exempelvis ett utegym. Vardagsplatsen kan också utvecklas med ytterligare funktioner för olika målgrupper såsom boulebana, grillplats och bänkar.

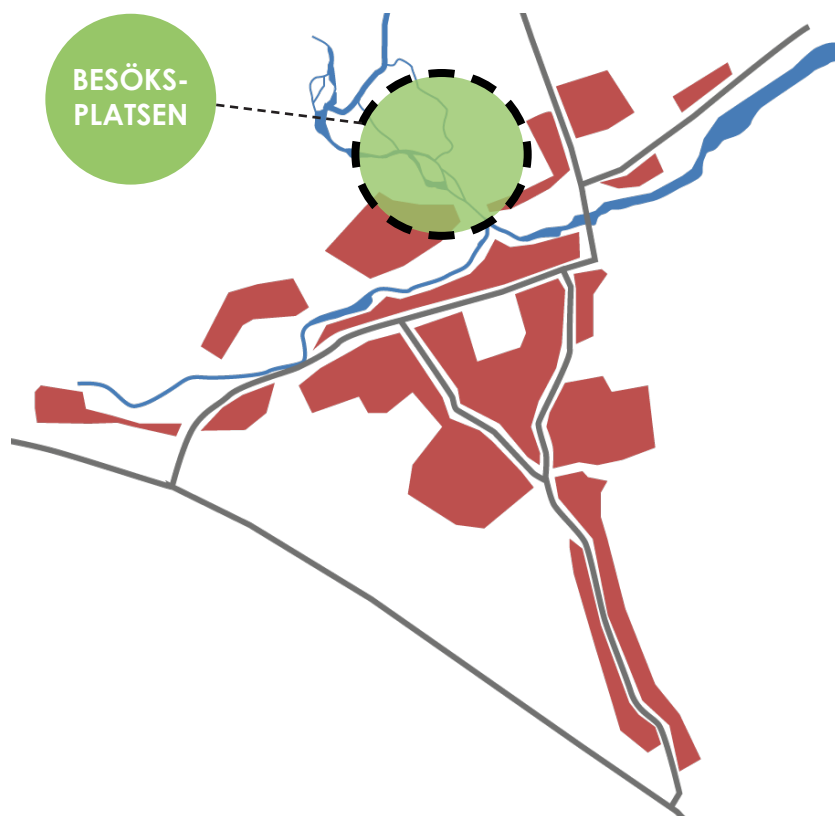
Platsen mitt i byn är ett bra val för tillkommande bostadsbebyggelse. Placeringen skulle ge flera synergieffekter. Fler rörelser skulle skapas i de centrala delarna av samhället vilket skulle stärka den inofficiella övervakningen och tryggheten. Placeringen finns i nära anslutning till

affär och busshållplats. Likaså ger placeringen maximal synlighet och därav utdelning med sitt signalvärde om att det byggs nytt i Fliseryd och att samhället därav får en ny årsring och utvecklas. Platsen fungerar för alla åldersgrupper. Närheten till både busshållplats och mataffären är bra för lite skröpligare medborgare som behöver ha nära till dit, men också för unga människor som ofta vill bo centralt. Det är viktigt att det finns tillgång till moderna lägenheter för yngre människor så att de känner att det finns ett utbud som passar dem och därav ges chansen att bo kvar i Fliseryd. Om seniora personer som fortsatt är pigga ska vilja ta ett nytt steg i livet mot en annan boendeform, är det viktigt att boendet inte signalerar äldreboende. Om det finns ett attraktivt boende att flytta till för den här gruppen kan flyttkedjor skapas som frigör hus för barnfamiljer. För samtliga grupper är det av stort värde att se andra människor i samhället röra sig på platsen. Bostäder här kan skapa mer liv i centrala Fliseryd, och boende här får chans att bo på en livfull plats.

De tomma grönsytorna bör utvecklas till att bli mer livfulla, inte minst vad gäller biologisk mångfald. Ytterligare en vinst är att göra dem mindre underhållskrävande. Ett förslag är att exempelvis formklippa öar inom vilka gräs och ängsblommor kan växa vilt. Det kan också planteras träd i de formklippa ytorna för att skapa skugga och ett bättre lokalklimat. Skugga är viktigt för att små barn ska kunna leka på platsen, och för att äldre personer ska kunna söka skugga på en bänk en varm sommardag. Platsen kan utvecklas i steg. Alla funktioner behöver inte finnas med detsamma. Platsen kan med fördel utvecklas gemensamt mellan kommun, föreningar och medborgare. Kanske finns fler idéer till hur platsen skulle kunna användas? En övergripande skiss som kan vara en levande produkt behöver tas fram för hur platsen ska utvecklas över tid.

Sammanfattningsvis finns alltså chansen att utveckla en attraktiv plats för mer livsglädje mitt i Fliseryd. Fler aktiviteter, ett stärkt föreningsliv och ett uppdaterat boende kan skapas. Centrumkärnan kan förbättras och möjligheter för fler möten mellan olika åldersgrupper och samhällsgrupper kan skapas. Det kan i sin tur skapa förstärkt tillit, trygghet, trivsel och sammanhållning i byn! Allt enligt de önskemål som framkommit i medborgardialogen.

SKAPA BESÖKSPLATSEN - VID JUNGNERHOLMARNAS

Över tid har kopplingen mellan Emån och människorna på platsen som idag heter Fliseryd, handlat om tillgång till fiske, transport och kraft. Den industriella epoken fick sitt slut under 70-talet och på sätt och vis har platsen sedan återgått till att handla om det den gjorde från början – naturkrafterna och fisket. Dock med den stora skillnaden att tillgången till båda dessa tidigare handlade om överlevnad. Idag uppfyller naturkrafterna och fisket dock andra livsviktiga behov, såsom avkoppling och återhämtning. Möjligheterna till fiske och naturupplevelser innefattas av det vi idag kallar för besöksnäringen. Besöksnäringen är kanske en av vår tids överlevnadsfrågor? Detta både som nödvändig avkoppling från en stressad vardag och ekonomiskt för vårt samhälle. Från att tidigare ha ansetts vara en alltför yttlig bransch att till exempel forska på, är besöksnäringen idag en av våra basnäringar. Potentialen som finns på boplatserna vid ån har alltså inte ändrats, men kräver nya grepp för utveckling nu än dåtidens byggande av kvarnhjul och skorstenar. Jungnerholmarna har potential att utvecklas som ett lokalt, regionalt och kanske nationellt besöksmål. Men det finns en hård konkurrens om besökarna. Om man vill lyckas krävs samverkan, kvalitet och

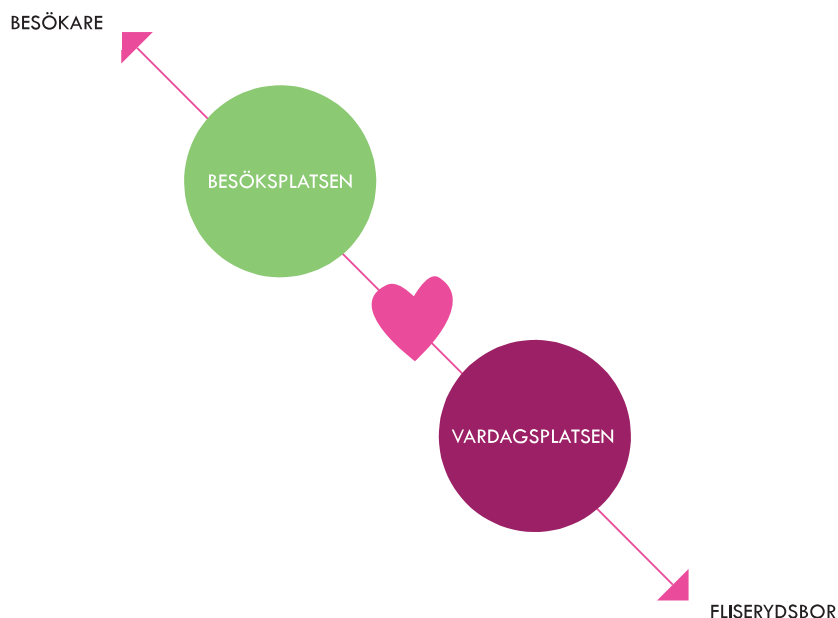
paketering. Oavsett skala på insatserna, kan en förstärkt besöksplats vid Jungnerholmarna bli en stor tillgång både för lokalsamhället och för de besökare som kommer utifrån till platsen. Att besökare skulle komma utifrån har dessutom potential att ge en stor positiv synergieffekt för samhället i övrigt.

Jungnerholmarna är ett utpekat Natura 2000-område. Det betyder att naturen på platsen håller en sådan kvalitet att den i sig är värt att besöka. Emåns vatten ger möjlighet för fiske, paddling, bad, vandring och i stort en rekreativ miljö. Platsens industrihistoria är intressant och kan lyftas fram ytterligare med information om hur människors liv såg ut på platsen då. Men även ur förhistoriskt perspektiv och kan skildras ända fram till idag. Industrin som fanns på Jungnerholmarna orsakade den på 90-talet största miljösaneringen i Sverige. Saneringen i sig är intressant att berätta om, och sammantaget finns underlag och en miljö med potential att kunna utveckla ett natur- och kulturcentrum kring. Alltsamman behöver dock lyftas fram med hjälp av arkitektoniskt intressanta utställningsytor och med möjligheter för besökaren att kunna fika, eller på något sätt avnjuta någon slags förtäring.

I takt med att vattenkraftverk längs Emån åtgärdas så att fisken kan vandra upp i ån, blir fisket en allt mer potentiell näring på platsen. Fiske är en aktivitet som kräver speciella förutsättningar och som entusiaster är beredda att resa långt för att kunna utöva. Här finns med andra ord en potential för övernattningsmöjligheter och andra faciliteter som hör ett besöksmål till. Kompletterande aktiviteter för att hela familjen ska kunna följa med en fiskeintresserad familjemedlem kan vara bad, vandring, kanotpaddling och ett bra ställe att äta. Ett helhetsutbud behövs för att nyttja platsens fulla potential. Att kunna samverka med andra platser och besöksmål med olika utbud längs Emån skulle stärka ett besöksmål vid Jungnerholmarna ytterligare. Exempel på detta skulle kunna vara Emåns ekomuseum i Bodafors och verksamheten som finns Grönskogs gård.

Vid Jungnerholmarna finns alltså möjligheten att komplettera Vardagsplatsen i Fliseryd med en besöksplats som kan få ett allt större värde, både för Fliserydsbor och besökande. Området vid Jungnerholmarna har stor potential och möjlighet till att utveckla ett besökscenter och lyfta området till ett besöksmål. Att besökare från andra delar av regionen eller landet skulle komma till Fliseryd skulle i sin tur ge Fliseryd flera synergieffekter.

HANDLINGSPLAN

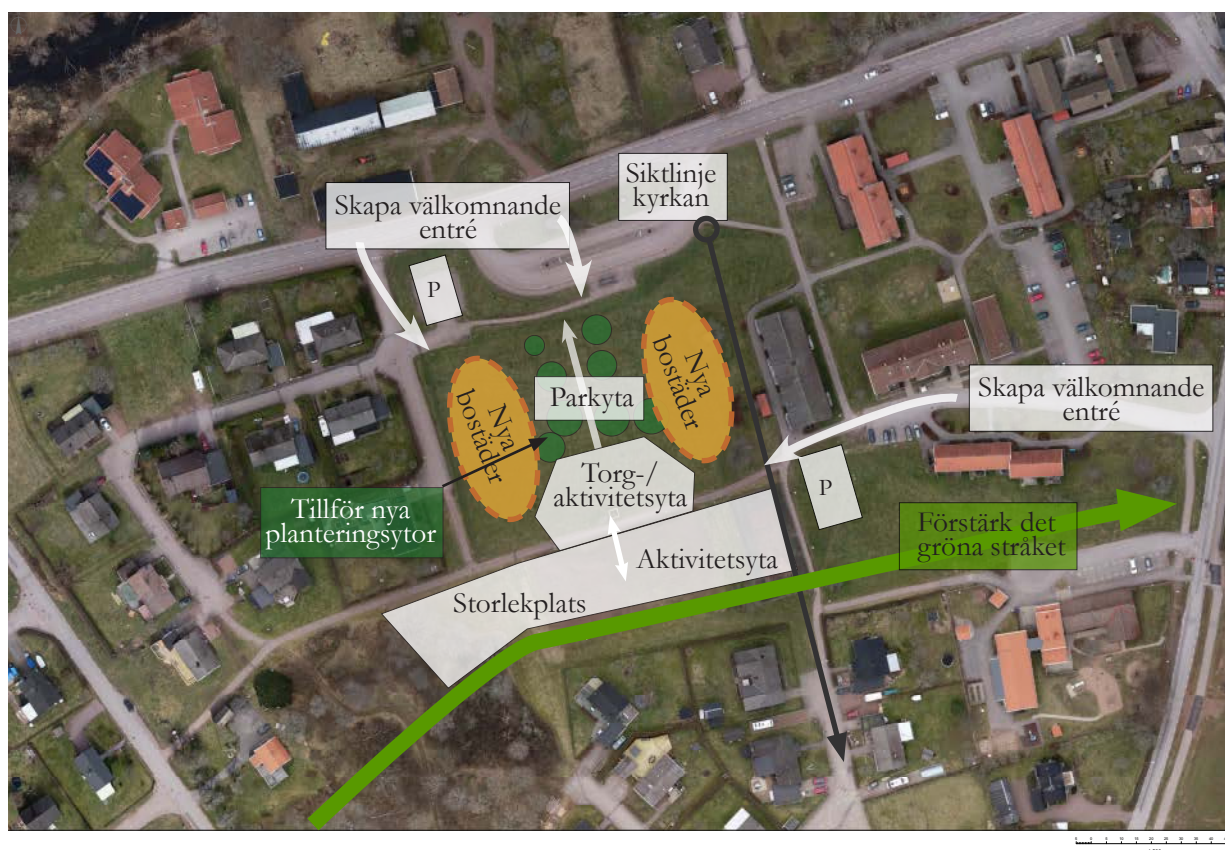
Syftet med strategierna är att förbättra livsmiljön i Fliseryd. Att utveckla vardagsplatsen blir en direkt förändring och förbättring för Fliserydsborna. Vardagsplatsen ska vara en självklar och välkomnande plats för alla invånare. En utveckling av besöksplatsen ska förbättra den fysiska miljön och livsmiljön för Fliserydsborna, men platsen ska även stärkas som besöksmål för att fler människor ska kunna upptäcka de unika natur- och kulturvärden som finns på platsen. För att strategierna ska kunna appliceras i samhället har en handlingsplan tagits fram med konkreta åtgärder som kan hjälpa livsmiljön att förbättras.

VARDAGS- PLATSEN

UTVECKLA VARDAGSPLATSEN - MITT I BYN!

- 1. Placera en stor-lekplats här**
- 2. Bygg bostäder vid platsen** för att tillskapa mer liv, samt öka den inofficiella bevakningen i området. Ta fram en ny detaljplan för området som är i enlighet med strategin.
- 3. Knyt ytterligare funktioner till platsen**, såsom utegym, grillplatser, bänkar, bouleanor, pulkabacke eller liknande funktioner.
- 4. Skapa en central samlingsplats**, en mindre torgliknande plats med sittplatsgrupper eller liknande.
- 5. Förstärk det gröna stråket och berika stora tomma gräsytor med mer biologisk mångfald** i form av blommor och träd.
- 6. Förbättra och laga befintliga funktioner**, exempelvis belysning
- 7. Värna om och utveckla det rika föreningslivet och skapa samverkan** mellan kommun, föreningsliv och medborgare

Vardagsplatsen är tänkt att bli en självklar mötesplats för alla och är tänkt att stärka Fliseryds identitet som familjeort. Hela området bör ses över och en ny detaljplan tas fram för att möjliggöra för de aktiviteter och den användning som föreslås. Idag är framför allt grusytan en populär plats vintertid. Det är viktigt att ytan kan utvecklas, nyttjas och bli en attraktiv plats även under sommarhalvåret. Tillförandet av bostäder bidrar till att fler människor rör sig i området, och att skapa en mindre torgyta eller samlingsplats mitt i området gör platsen mer öppen och välkomnande, och kopplar samman aktivitetsytorna med bostäder. Hela området ska ha välkomnande, attraktiva och välskötta entréer, och nya planteringsytor kan stärka det gröna stråket och minska skalan på den stora tomma gräsytan som finns på platsen idag.

Enklare skiss som visar exempel på huvudstrukturer och idéer på hur vardagsplatsen skulle kunna utvecklas i enlighet med strategin.

BESÖKS-
PLATSEN

SKAPA BESÖKSPLATSEN - VID JUNGNERHOLMARNAS

1. Skapa ett besökscenter

- a. Lyft fram platsens historia - tillgängliggör och synliggör historiska dokumenterade artiklar, information och övrigt material som kan informera om områdets omvandling
- b. Informera om platsens unika djur- och naturliv
- c. Informera om den stora saneringen
- d. Tillför platsen ett nytt café eller liknande verksamhet
- e. Utforma byggnaden på ett arkitektoniskt intressant och kvalitativt sätt
- f. Gör området mer välkomnande, genom att till exempel tydliggöra entréer och viktiga målpunkter.
- g. Ta bort generatoren från Emsfors bruk, som står bakom gula villan. Lyft istället platsens egna historia.

2. Utveckla friluftslivet

- a. Synliggör och utveckla fiskeverksamheten och fiskecampingen
- b. Utveckla och förbättra vandringslederna
- c. Utveckla miljön kring badplatsen, genom exempelvis sittplatser, ny grillplats osv.
- d. Utveckla övernattningsmöjligheterna, genom exempelvis fler ställplatser, viltcamping, vindskydd osv.
- e. Informera om övriga lokala och unika möjligheter för fritidsaktiviteter såsom jaktskytteföreningen, hembygdsparken m.m.

3. Paketera platsen

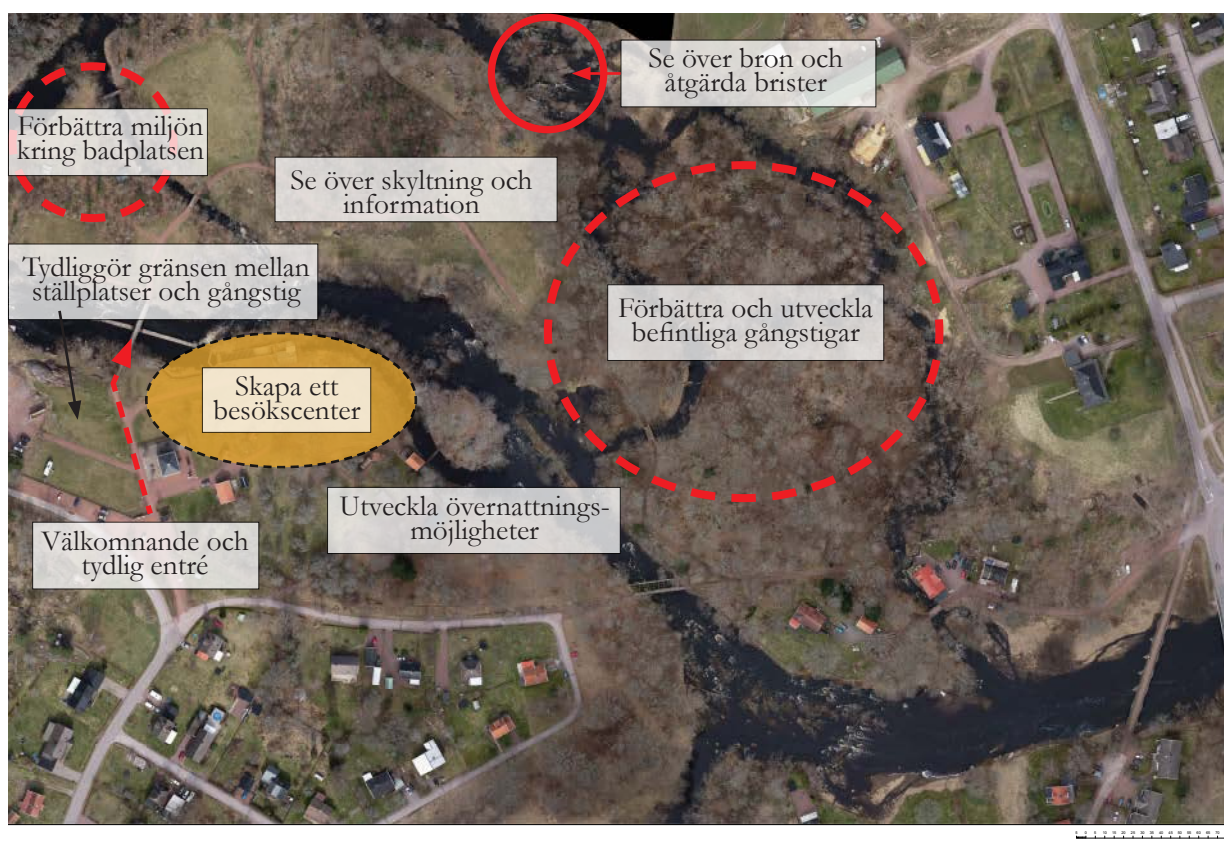
Värna och marknadsför nuvarande aktiviteter såsom:

- a. Vävning i gula villan
- b. Bagarstugan med tillhörande paviljong
- c. Uteklassrum
- d. Laga bron mellan Bruksholmen och Magasingärdet
- e. Se över och uppdatera turistbroschyrer, hemsidor och kartor samt informationsskyltar i området.

Besöksplatsen är ett område som idag nyttjas av många Fliserydsbor i rekreationssyfte. Det är viktigt att området fortsätter vara en självklar plats för dem även i framtida utveckling. Utöver Fliserydsborna ska området även locka till sig människor utifrån och utvecklas till ett besöksmål i större omfattning än idag. Jungnerholmarna har unika naturvärden och unika rekreationsvärden. Det är viktigt att natur- och

rekreationsvärdena kan fungera tillsammans. Området ska upplevas som vackert och attraktivt- där hänsyn tas till de biologiska värdena. Området är ett naturområde som ska lämnas i sitt naturliga skick, men viss skötsel och underhåll måste säkerställa att området även förblir attraktivt för rekreation.

Det är viktigt att området får en tydlig entré. Även skyltningen till området behöver tydliggöras. Kanske redan från Fliserydsvägen, men framför allt från Åbyvägen. Vid själva entrén till området ska det vara tydligt var de olika målpunkterna finns, och gränser mellan ex. ställplatser och allmänna rekreatiionsstråk kan framhåvas på ett tydligare sätt.

Enklare skiss som visar hur området vid Jungnerbolmarna kan utvecklas i enlighet med strategin och handlingsplanen.

ÖVRIGA INSATSER

Nyttja Fliseryds sammanhållna form

Fliseryds samhälle har en sammanhållen struktur. Den mesta bostadsbebyggelsen ligger samlad i byn kring de vägar som bildar en trekantig form – Hantverkarvägen, Åbyvägen och Kyrkvägen. Det ger stora fördelar. Det blir lätt för människor, inte minst barn, att röra sig fritt i samhället utan att korsa större vägar. Om det saknas gång- och cykelvägskopplingar, belysning osv blir det mindre kostsamt att åtgärda eftersom sträckorna är korta och insatser ger resultat för fler invånarna tack vare att många bor samlad inom samma område. Vid framtida initiativ till byggnation bör den placeras så att den sammanhållna strukturen stärks ytterligare och inte sprids ut.

- **Tillför ny skyltning till olika målpunkter** i tätorten för att stärka känslan av en sammanhållen ort och närhet

Nyttja och förstärka Fliseryds pittoreska miljöer

Fliseryds samlade form ger även positiva effekter för den estetiska upplevelsen av byn. Som förstagångsbesökare är det lätt att läsa av hur Fliseryd hänger ihop. När man till exempel ankommer till Fliseryd förstår man vart byn börjar och slutar, vilka som är de centrala och mer perifera delarna. När man kan läsa av och förstå hur en plats hänger samman skapar det trygghet och därav också chansen till trivsel. För att nyttja och förstärka de pittoreska miljöerna bör initiativ till nybyggnation dels placeras för att stärka den sammanhållna strukturen. Men befintliga miljöer behöver också hållas i ett välvårdat skick. För att förstärka miljön ytterligare bör skötsel av allmänna platser fungera väl och eventuellt utökas, samt upprustning av miljöer som tydligt behöver fräschas upp. Viktiga målpunkter i samhället bör skyltas upp på ett tydligt sätt, och gamla eller slitna skyltar bör bytas ut till nya. Den sammanhållna strukturen och de pittoreska miljöerna är identitetsskapande och ansiktet utåt för Fliseryd, och bör därför utstråla ett välskött och prydligt intryck.

- **Uppdatera och fräscha upp befintliga informationsskyltar i samhället**
- **Håll byggnader och fastigheter i ett vårdat och välskött skick**

Samtliga fastighetsägare har ett stort ansvar för att hålla sina fastigheter i ett välvårdat skick. Detta är en viktig signal för att visa upp ett livskraftigt samhälle. För att förstärka Fliseryds pittoreska miljöer kan kommunen göra punktinsatser för att rusta och fräscha upp de allmänna platserna. Tillsammans kan vi arbeta för att förbättra de pittoreska miljöerna och därmed även livsmiljön i stort för Fliserydsborna.

Förbättra kommunikationerna i och till Fliseryd

Fliseryd har ett geografiskt strategiskt läge mellan Mönsterås, Oskarshamn och Högsby, och närhet till Kalmar. Fliseryd är en mindre boendeort med bra skola, fungerande service, närhet till vacker natur och friluftsliv, ett rikt föreningsliv samt goda möjligheter till olika mötesplatser. En boendeort som har en hög utpendling och som därmed är beroende av fungerande kommunikationer måste ha en väl fungerande kollektivtrafik. Resultatet från medborgardialogerna har visat ett lågt nyttjande av kollektivtrafiken, och att orsak till det är upplevda dåliga bussförbindelser, framför allt till Oskarshamn och till Mönsterås. Många har uttryckt en önskan om en mer effektiv linjedragning och en ökad turtäthet.

Något som också framkommit i medborgardialogerna är att tung trafik trafikeras genom Fliseryd, framför allt via Hantverkarsvägen men även via Kyrkvägen och Åbyvägen. Både Hantverkarsvägen och Kyrkvägen är olämpliga för tung trafik. Åtgärder för att trafikera om via Fliserydsvägen/Åbyvägen/Finsjövägen gjordes när Fliserydsvägen byggdes ut. För att ytterligare förbättra trafikmiljön genom Fliseryd bör hastighetsdämpande åtgärder införas vid särskilt utsatta sträckor. Även Ekåsavägen bör få en förbättrad gatumiljö för att få ner skalan och därmed även hastigheten på vägen i skolmiljön.

Både utveckling gällande kollektivtrafik och trafikering av tung trafik är frågor som kommunen inte har en direkt rådighet över. En dialog mellan kommun och ansvariga myndigheter som Kalmar länstrafik och Trafikverket måste föras regelbundet för att kunna lyfta problematiken på ett tydligt sätt.

Många som går i skola och arbetar i Fliseryd bor i Finsjö, ca 2,5 km norr om Fliseryd. Idag saknas en cykelväg mellan de båda samhällena, och vid framtida initiativ till en förbättrad kommunikation i och till Fliseryd bör en utredning gällande en trygg och säker gång- och cykelväg längs Finsjövägen tas fram för att stärka kopplingen ytterligare.

1. **Förbud mot tung trafik på Hantverkarsvägen** för att få en tryggare och säkrare livsmiljö inne i samhället
2. **Utöka dialogen med Trafikverket/Kalmar länstrafik** för att underrätta och utreda önskemål om en utökad kollektivtrafik
3. **Utred en lokalisering av gång- och cykelstråk mellan Finsjö och Fliseryd**

Nyttja möjligheterna med det rika föreningslivet och den lokala företagsamheten

I medborgardialogerna och intervjuerna som genomförts har det framgått att det finns ett rikt och starkt föreningsliv i Fliseryd. Föreningslivet drivs av ett antal ideella krafter som har stor betydelse för det engagemang som finns. Det är därför av stor vikt att föreningslivet fortsätter utvecklas och stärkas ytterligare. Detta för att stärka Fliseryds identitet som en familjeort men Fliseryd ska också vara en plats för samhörighet där alla kan ta del av gemenskapen. Detta kan vara ett sätt att luckra upp eventuella grupperingar i samhället.

I Fliseryd finns verksamheter med produktion av bland annat ägg och kyckling. Det finns även småföretagare med viktig lokal förankring. Genom att paketera verksamheterna som en självklar del av Fliseryd och få en tydligare exponering i samhället kan fler välja att handla och stötta de lokala verksamheterna. Detta kan ske genom att exempelvis försäljning av lokalt producerade ägg och kyckling tydligare markeras ut i mataffären, att "bodas" med möjlighet att köpa de olika företagens varor eller tjänster ställs ut i samhället eller liknande åtgärder.

Genom strategierna vardagsplatsen och besöksplatsen kan kommunen genom åtgärder i den fysiska miljön hjälpa till att stärka livsmiljön och samhället. I de övriga förslagen på insatser har Fliserydsborna, föreningarna och verksamhetsutövarna ett eget ansvar att själva bidra till hur föreningar, gemenskapen och verksamheter kan stärkas, och därmed även stärka samhället i stort.

KÄLLFÖRTECKNING

- Booli.se (2021). *Slutpriser bostäder -Fliseryd*
- Boverket. (2012). *Vision för Sverige 2025*.
- Hemnet.se (2021). *Alla slutpriser för bostäder- Fliseryd tätort*
- Grahn, P. (2005). *Om trädgårdsterapi och terapeutiska trädgårdar*.
- Kairos Future. (2016). *Varför flyttar vi?*
- Kairos Future. (2016). *Vad är en attraktiv plats?*
- Kairos Future. (2016). *Vad är en attraktiv bostad?*
- Kairos Future. (2018). *Stora jobbstudien företag- Framtiden för platsbundna företag- Rapport för Mönsterås*.
- Kalmar läns museum, Länsstyrelsen Kalmar län, Kalmar läns hembygdsförbund. (2011). *Byggda minnen - Berättelser från Öland och östra Småland*, s. 219-221 och 292.
- Kalmar läns museum, Regionförbundet i Kalmar län, Mönsterås kommun. (2005). *Mönsterås kommuns industriarn*.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. (2013). *Regional bostadsmarknadsanalys Kalmar län 2013*.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. (2016). *Fysisk planering i Kalmar län med hänsyn till ett förändrat klimat- Rekommendationer för strandnära byggnationer*.
- Mönsterås kommun. (2004). *Efterbehandling av Jungnerholmarnas Industriområde. Slutrapport och erfarenhetsåtgärder*.
- Mönsterås kommun. (1979). *Historik över Fliseryds socken, historia och beskrivning*. Tärnfors, M.
- Mönsterås kommun. (2003). *Kulturminnesvårdsprogram för Mönsterås kommun*. Svensson, G.
- Pettersson, L. (2013). Tillgänglighet och ortsattraktivitet. I: *Den attraktiva regionen- En antologi om tillgänglighet och regional utveckling*. Engström (Red).

Post- och telestyrelsen. (2020). Rapport: *PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2019 -En geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige*. PTS-ER-2020:15

Region Kalmar (2020), *Pendlingsstatistik*.

SCB, Statistiska Centralbyrån (2020). *Befolkningsstatistik*.

SKL, Sveriges Kommuner & Landsting. (2018)- *Besöksnäring i städer och på landsbygd*.

SKL, Sveriges Kommuner & Landsting. (2018)- *Vägval för framtiden*.

Syssner, J. & Olausson, A. (2019) Att främja lokal utveckling inom besöksnäringen. I: *Entreprenörskap för en levande landsbygd*, Wennberg, K.

Tillväxtanalys. (2012). *Regional attraktivitet – tillväxtmotor i en global verklighet*.

Tillväxtverket; Syssner J, Hjerpe, M (2015). *Utveckling av hållbara turistdestinationer*.

Turistnäringens Utvecklingscenter. (2012). *Turistnäringens Trendanalys 2013- Prognos 2012-2020*.

Visit Mönsterås (2021). *Historia Fliseryd*.

ORTSANALYS FÖR FLISERYD, NOVEMBER 2021